

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:15

Fredagen den 13 december

§ 1 Utrikesfrågor

Utrikesminister Maria Malmer Stenergard

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 18 november 2024**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 16 december 2024**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Jag förklarar EU-nämndens sammanträde för inlett.

Vi hälsar utrikesminister Maria Malmer Stenergard och medarbetare
hjärtligt välkomna. Vi inleder med en återrapport.

Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! God morgon! EU-nämnden har mottagit skriftlig
återrapportering från rådets möte den 18 november, och jag har inget att
tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningen, punkt 3, Aktuella frågor.

Det är många bekanta frågor i dag, och vi har bekanta avvikande
ståndpunkter från tidigare sammanträden. Men vi ska se vad vi kan skapa
för adderat mervärde i dag utifrån redan kända ståndpunkter och de nya
omständigheter som har vuxit fram.

Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Rådets nästa möte hålls den 16 december, på måndag,
i Bryssel, och på dagordningen står Aktuella frågor samt tre
diskussionspunkter, nämligen Rysslands aggression mot Ukraina,
Georgien och Situationen i Mellanöstern, inklusive Syrien. Jag börjar med
Aktuella frågor.

Höga representanten Kaja Kallas, som nu har tillträtt, väntas ta upp
olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkter om
dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag säga några ord om vad
vi tror kan komma upp.

Sverige har tillsammans med likasinnade verkat för att Belarus lyfts
upp som aktuell fråga inför presidentvalet i Belarus i januari. Regimens
brutala förtryck mot all form av politiskt deltagande oberoende medier och

civilsamhälle gör att det saknas förutsättningar för att valet ska vara fritt och rättvist. Därför välkomnar regeringen de sanktionslistningar som väntas antas i samband med FAC som svar på den omfattande repressionen. Sverige har också bidragit med listningsförslag.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare in på dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina.

Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Dagordningens första diskussionspunkt är alltså Rysslands aggression mot Ukraina, där Ukrainas utrikesminister Andriy Sybiha deltar i början av mötet över videolänk.

Rysslands massiva och avsiktliga attacker mot ukrainska städer och livsviktig infrastruktur fortsätter med oförminskad styrka. Det har vi även tagit del av i nyheterna nu på morgonen.

Sveriges och övriga partnerländers gemensamma stöd till Ukraina är avgörande för hur kriget utvecklas. Oavsett hur det amerikanska stödet utvecklas framöver måste Europa ta ett större ansvar för stödet till Ukraina och därmed för vår egen säkerhet. Regeringen arbetar intensivt för att mobilisera ytterligare militära och civila resurser för att möta Ukrainas behov.

I slutet av november stod statsministern värd för ett nordisk-baltiskt toppmöte på Harpsund där även Polens premiärminister Donald Tusk deltog. Mötet resulterade i flera gemensamma åtaganden, det vill säga att öka det militära stödet till Ukraina, att bidra till att stärka den ukrainska försvarsindustrin och att fullt ut stödja Ukrainas euroatlantiska integrering.

Den 22 november tillkännagav regeringen att arbetet har inletts med att förbereda det 18:e militära stödpaketet som kommer att bidra till den ukrainska försvarsindustrin för produktion av till exempel långdistansrobotar och långdistansdrönare.

Regeringen kommer att verka för att EU med en ny kommission på plats och en ny utrikeschef vid rodret skyndsamt kan leverera det omfattande militära stöd som Ukraina behöver.

Man behöver även hitta en lösning för att häva blockeringen av stödet via den europeiska fredsfaciliteten, EPF, till Ukraina. Regeringen stöder förslaget om en så kallad opt-out-lösning som har lagts fram och som kan innebära att Ungern kan stå utanför men samtidigt acceptera stödåtgärderna.

Regeringen välkomnar att EU:s medlemsstater har enats om ett beslut om genomförande av EU:s del av G7-överenskommelsen gällande avkastningen från de frysta ryska tillgångarna. EU bör även undersöka möjligheten att gå längre i frågan gällande användningen av tillgångarna, så länge det sker i enlighet med folkrätten och EU-rätten.

Regeringen fortsätter att driva på för ytterligare skärpta åtgärder för att försvåra, fördyra och försena Rysslands krigsförmåga. Den 22 november presenterade EU-kommissionen förslaget till ett 15:e sanktionspaket med fokus på åtgärder mot den ryska skuggflottan och sanktionskringgående. Paketet kommer att antas vid FAC.

Sverige verkar aktivt för ytterligare åtgärder mot den ryska skuggflottan, rysk export av naturgas, importtullar på ryska varor och kringgående av sanktionerna via tredjeland inom ramen för ett 16:e sanktionspaket.

Sverige har tillsammans med andra inom EU och Nato fördömt det fördjupade militära samarbetet mellan Ryssland och Nordkorea. Vi har också fördömt Irans militära stöd och leveranser av vapenmateriel till Ryssland. Vi har också vidtagit flera sanktionsåtgärder med anledning av detta. Ukraina fortsätter att göra betydande reformframsteg. Det övergripande målet för Sveriges bistånd till Ukraina, det vi kallar uppbyggnads- och reformsamarbetet, är ett bidrag till Ukrainas EU-närmande. Det har skalats upp kraftigt med stöd bland annat inom rättsstats- och miljöområdena.

Regeringen verkar för att konkreta steg ska tas i anslutningsförhandlingarna under det polska EU-ordförandeskapet under våren med öppning av förhandlingskluster för Ukraina och Moldavien.

Avslutningsvis fortsätter regeringen att framhålla att en framtida fred måste bygga på folkrätten med full respekt för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet. Det är en förutsättning för en rättvis och hållbar fred. Det är upp till Ukraina att avgöra om och när förhandlingar ska inledas. Vår roll är att oförtröttligt fortsätta att stödja Ukraina och att uppmana andra att också göra det för Ukrainas och för vår säkerhet.

Anf. 7 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för redogörelsen av ståndpunkten.

Det är verkligen otroligt viktigt med det fortsatta långtgående stödet till Ukraina, och det är bra med det nya svenska paketet och det fortsatta stödet inom EU.

Blockeringen från Ungern är problematisk. Det finns inte ord. Dessutom är Ungern ordförandeland, och det är otroligt beklagansvärt.

Vad är sannolikheten att opt-out-lösningen faktiskt kan fungera och bli verklighet? Kan det verkligen bli en lösning nu?

Det är också bra och viktigt att de fortsatta åtgärderna mot skuggflottan och de fortsatta sanktionerna mot Ryssland framgår i ståndpunkten. Det är verkligen viktigt att vi kan hålla i det långsiktiga stödet. Vi har ju tidigare framhållit att med tanke på det nya tillträdande ledarskapet i USA ser vi en stor oro för stödet till Ukraina, och det är viktigt att EU håller ihop. Vi ser tyvärr en ökad splittring inom EU, och det är därför otroligt viktigt att Sverige är drivande för att se till att det långsiktiga stödet till Ukraina upprätthålls och att vi har beredskap att agera gemensamt i EU för att vara beredda att stå upp för stödet till Ukraina om USA viker undan.

Det är också viktigt och glädjande med reformerna som Ukraina genomför, som en del i viljan att bli medlem i EU. Det är otroligt viktiga reformer, och reformarbetet som bedrivs under brinnande krig är imponerande.

Det är viktigt att reformerna ser till hela befolkningen. Det får inte bli en centraliserad situation. Det är lätt att hamna där när man befinner sig i ett krig, men det är också fråga om reformer som ska hålla efter ett krig.

Fackföreningarna är kraftigt försvagade eftersom en större del av medlemmarna är ute i krig. Vi ser samtidigt att även det svenska biståndet,

till exempel Union to Union och dess möjlighet att stötta de ukrainska fackföreningarna, har minskat.

Ett medskick är väl att det är viktigt att se till att reformerna ser till hela samhället och alla medborgare, inte bara till statsledningsnivå.

Anf. 8 LORENA DELGADO VARAS (V):

Det är bra att Ungerns blockad av det militära stödet till Ukraina lyfts fram. Hur ser det ut med sanktionerna mot de länder som stöttar Ryssland i kriget? Jobbar man aktivt för att utöka dem? Jag skulle vilja få en redovisning.

Anf. 9 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Jag har två frågor. Den ena handlar om sanktionerna gentemot Ryssland, vilka vi absolut uppmuntrar och är tacksamma över att regeringen har drivit på. Detta har sedan i somras också fått effekt genom EU:s sanktionspaket, nämligen en minskad import från Finland av gaser. Det uppskattar vi och tycker är bra.

Men fossilgas fortsätter att komma in via det västsvenska gasnätet, EU och Danmark. En del har fortfarande ryskt ursprung. Hur driver regeringen på för att minska mängden energi som importeras och som på så sätt gynnar Rysslands ekonomi? Vidare har jag som en uppföljning från vårt förra möte en fråga om hur Sverige ämnar vara delaktigt i de arbetsgrupper som bildats om ekocidfrågan. Tre länder har officiellt lyft upp frågan till ICC angående att lägga till ekocid, miljöbrott, som det femte brottet i Romstadgan. Nu finns en pågående process. De signaler jag har fått från regeringens sida är att man är aktiv i detta och har kallat det ett innovativt förslag. Men jag förstår också att det här är en fråga som behöver stöd för att gå vidare. Har Sverige deltagit i eller planerar att delta i arbetsgrupperna?

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar för de frågor som har ställts. Till de frågor som redan har ställts vill jag lägga till följande. När det handlar om bekämpandet av skuggflottan, finns det någon idé om att stänga Engelska kanalen för att ytterligare pressa på och få ordning? I övrigt inväntar jag svar på de frågor som redan har ställts.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Det är viktigt att vi försöker koka ned de frågor som finns till hur vi kan påverka den svenska ståndpunkten eller ej.

Anf. 12 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna.

Jag börjar med den fråga Alexandra Völker hade om EPF. Regeringen arbetar aktivt tillsammans med andra medlemsstater i Bryssel för att häva blockeringarna av utbetalningarna och för att stödja Ukraina med krigsmateriel genom EPF. Regeringen välkomnar naturligtvis förslaget om att förmå Ungern att inom EPF:s Ukrainafönster välja att använda en opt-out-lösning.

Faciliteten har varit ett sätt för EU att snabbt visa enighet och handlingskraft i det militära stödet till Ukraina, och det är viktigare än någonsin. Vi fortsätter naturligtvis att sätta tryck på Ungern. Jag kan inte säga något mer om exakt hur Ungern resonerar just nu, men vi fortsätter att hålla trycket uppe tillsammans med många andra medlemsländer.

När det sedan gäller läget i Ukraina och anpassningen till ett kommande EU-medlemskap krävs fortsatt arbete inom ett flertal områden. Reformarbete länkat till högsta domstolen för att fortsätta att stärka rättsväsendet är ett exempel. Ett annat är offentlig upphandling, där Ukraina behöver fortsätta att anpassa lagstiftningen i enlighet med EU:s regelverk.

Sveriges reformsamarbete med Ukraina pågår inom dessa och flera andra områden. Sverige är således en viktig partner till Ukraina i EU-närmandet. Ett exempel är etablerandet av Ukrainas upphandlingsmyndighet 2023, där Sverige bidrog.

När det gäller frågan om centralisering av makt konstaterar kommissionen att Ukrainas institutioner överlag har fortsatt att fungera väl trots det rådande undantagstillståndet och centraliseringen av makten till följd av Rysslands fullskaliga invasion. Det är dessutom viktigt att notera att civilsamhället fortsätter att ha möjlighet att verka.

Ukrainas decentraliseringsarbete är mycket viktigt och något som Sverige har bidragit med sedan flera år. Det har stärkt landets demokratiska institutioner på lokal nivå och bidragit till Ukrainas motståndskraft mot Rysslands fullskaliga invasion.

Vi fortsätter naturligtvis att stötta dessa ansträngningar, även om det är under svåra omständigheter. Det är klart att det är en avvägning mellan att vara en effektiv krigsmakt och att samtidigt genomföra viktiga reformer för att anpassa sig till EU. De är fortsatt väldigt viktiga och något som vi regelbundet tar upp i dialog med Ukraina.

Lorena Delgado Varas frågade om sanktionerna och de länder som stöttar Rysslands krigföring kan jag säga att vi – Sverige och EU – med kraft fördömer tredjeländers fortsatta stöd till Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Vi uppmanar dem att upphöra med allt bistånd. Det omfattar inte bara direkt militärt stöd utan även tillhandahållande av varor med dubbla användningsområden och känsliga produkter som stöder Rysslands militära industriella bas.

Inom ramen för EU:s sanktionspaket som antagits med anledning av Rysslands krig mot Ukraina ingår därför åtgärder som syftar till att motverka förutsättningarna för personer och enheter från tredjeland, vilket alltså inkluderar Kina, Nordkorea och Iran, att stödja den ryska aggressionen.

Som del av såväl 12:e som 13:e och 14:e sanktionspaketet ingick bland annat enheter från tredjeland bland dem som lades till listan över enheter som omfattas av strängare exportrestriktioner. Vad gäller Iran inrättade rådet redan 2023 en särskild sanktionsregim med hänsyn till Irans militära stöd till Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Sanktionerna har vid flera tillfällen utvidgats och skärpts, och nya listningar har kontinuerligt lagts till, senast vid FAC i oktober och november. Även gällande Nordkorea har restriktiva åtgärder beslutats, bland annat mot bakgrund av landets stöd till Rysslands aggression.

Inom ramen för det 15:e sanktionspaketet kommer ytterligare åtgärder att vidtas som begränsar förutsättningarna för stöd från tredjeland till kriget. Sverige har bidragit aktivt i arbetet och med underrättelser till det 15:e sanktionspaketet.

När det gäller frågan om rysk gas vet vi alla hur stort beroendet av rysk gas har varit inom EU och hur mycket möda som EU:s medlemsländer har lagt ned på att göra sig kvitt det beroendet. EU:s sanktioner antas genom enhällighet, och även om regeringen anser att EU bör utöka sanktioner mot både rysk fossil gas och rysk kärnkraft har många andra medlemsstater en annan energimix och andra handelsflöden på energiområdet. Samtidigt driver regeringen i EU att det europeiska beroendet av energi, inte minst fossil energi, snarast möjligt ska upphöra.

En stor framgång för EU och Sverige är att man i det 14:e paketet, precis som Rebecka Le Moine nämnde, kunde ta det första steget mot att förbjuda rysk LNG genom ett förbud mot import av rysk LNG till europeiska terminaler som inte är anslutna till det europeiska gemensamma gasnätverket. Förslaget lades fram och drevs av Sverige och antogs tillsammans med flera andra viktiga åtgärder mot LNG.

Detta innebär att det nu blir förbjudet att köpa, importera och överföra rysk naturgas till LNG-terminalerna i Sverige. Det infördes även ett förbud mot omlastning av rysk LNG inom EU:s territorium för vidare export utanför EU, liksom förbud mot nya investeringar samt tillhandahållande av varor, teknik och tjänster för att slutföra LNG-projekt i Ryssland. Min bedömning är att vi måste fortsätta att vara drivande här. Det är ett stort problem att vi fortfarande har ett så stort beroende runt om i Europa.

När det gäller ekocid finns ett antal förslag till ändringar i Romstadgan som diskuteras bland statsparterna. Vanuatu, Fiji och Samoa lade den 9 september i år fram ett formellt förslag till ICC om att inkludera ekocid i Romstadgan, som vi har pratat om här tidigare.

Regeringens bedömning är alltså att det för närvarande inte finns tillräckligt stöd bland parterna till Romstadgan. Vi följer utvecklingen mycket nära, och om det skulle finnas förutsättningar anser Sverige att vi ska ha en aktiv diskussion om detta.

När det gäller frågan om arbetsgrupper kan jag säga att Sverige deltar i alla arbetsgrupper under Ukrainas fredsformel, inklusive arbetsgruppen om miljökonsekvenser av kriget.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Georgien.

Anf. 14 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Sedan diskussionen vid utrikesrådet i november har läget i Georgien förvärrats. Beskedet från Georgisk dröm om att Georgien kommer att pausa EU-anslutningsprocessen till 2028 och avstå från allt finansiellt stöd från EU utlöste en skarp reaktion från presidenten och ledde till demonstrationer på många platser i Georgien som i flera fall har mötts med användning av övervåld mot både demonstranter och journalister.

Flera georgiska diplomater och militärer har tagit avstånd från Georgisk dröm. EU har reagerat på utvecklingen, och den höga representanten Kallas och utvidgningskommissionär Kos har utfärdat ett tydligt fördömande av våldsanvändningen. Det har även Sverige gjort.

Utvecklingen gör det angeläget att EU gör en tydlig distinktion mellan Georgisk dröms agerande och EU:s fortsatta stöd till den georgiska befolkningens europeiska strävan. Det är Georgisk dröm som har stängt dörren, inte EU. Därför bör EU bevara Georgiens EU-perspektiv samtidigt som vi vidtar ytterligare åtgärder.

Vid senaste FAC i november gav kommissionen ett välkommet besked om att 121 miljoner euro i utbetalningar som skulle ha gynnat den georgiska regeringen har frusits, vilket Sverige varit pådrivande för. Det är samtidigt av yttersta vikt att EU och dess medlemsstater fortsätter att öka stödet till de europeiskt sinnade krafterna i Georgien, inte minst civilsamhället.

I ljuset av den förvärrade utvecklingen bör EU på detta FAC komma överens om ytterligare åtgärder. Vi vill se sanktioner mot dem som är ansvariga för våldet mot demonstranter och journalister och hoppas att EU kan enas om listningarna under EU:s sanktionsregim mot allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter.

Flera medlemsstater har också väckt frågan om att suspendera viseringsfriheten för innehavare av diplomat- och tjänstepass. Vi stöder denna tanke och vill se en fördjupad analys från kommissionen om hur detta kan genomföras.

Slutligen bör EU fortsätta att kräva att Georgien återupprättar förtroendet för sina demokratiska institutioner. Här blir slutrapporten som väntas före årsskiftet från OSSE-ODIHR:s valobservatörsinsats central.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv en fråga som gäller beslutsformerna för det som har med visering att göra. Har jag förstått rätt att det är kvalificerad majoritet som är förfarandet när det gäller viseringsformerna? När det gäller sanktionerna ska det ju vara enhällighet, och det gör att vi möjligen kan stöta på vissa problem givet de besked som har kommit från Ungern om just sanktioner. Men i viseringsfrågan kan det kanske finnas en öppning om det är kvalificerad majoritet som gäller. Min fråga är alltså om detta är korrekt uppfattat.

Anf. 16 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern, för informationen! Jag instämmer i ordförandens frågor och ser fram emot svaret.

Det är verkligen en otroligt allvarlig utveckling i Georgien. Den är väldigt bedrövande. De rapporter vi får är att det sannolikt också kommer att bli en eskalering av våldet i och med att varken regimen eller demonstranterna ser ut att ge upp. Detta kan få en ännu värre utveckling.

Det är bra att regeringen har skärpt tonen i sin ståndpunkt, för det tycker vi att ni har gjort. Redan i våras, innan agentlagen antogs, varnade vi socialdemokrater för utvecklingen. Vi har följt detta nära under lång tid.

Vi tycker att det är jättebra med sanktionsregimen mot kränkningar. Det är bra att Sverige driver på där. I vilken omfattning är Sverige berett

att driva den här frågan – hur omfattande sanktioner ser man framför sig? Handlar det om några få enstaka, eller kan det omfatta mer?

Vi tycker också att det är bra med visering för diplomat- och tjänstepass. Det gör att ordförandens fråga blir väldigt relevant. Denna åtgärd kommer ju åt just ledarskapet, men den drabbar inte civilbefolkningen.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar för övrigt att USA tidigare i dag – eller om det var i går – beslutade om liknande viserings- och reserestriktioner.

Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! När det gäller frågan om viseringsbeslut stämmer det att det är kvalificerad majoritet, vilket precis som ordföranden säger kan underlätta beslutsfattande.

Sedan tror jag att man ska ha begränsad tilltro till den effekt det kan ha att genomföra restriktioner när det gäller diplomat- och tjänstepass. Men det är dock en viktig signal. Som nämnden är väl bekant med är det på RIF-rådet som dessa beslut sedan fattas.

När det gäller sanktioner är fokus för listningsarbetet de som är ansvariga för våldet mot demonstranter. Det finns cirka tio förslag. Men precis som med allt annat sanktionsarbete måste man hela tiden följa detta och vara beredd att sätta upp nya personer och entiteter. Det är ett arbete som så att säga aldrig slutförs.

Anf. 19 ARIN KARAPET (M):

Herr ordförande! Tack till utrikesministern och övriga regeringen för att man har agerat snabbt i Georgienfrågan! Det gick väldigt snabbt. Man sa ifrån direkt efter valet.

Vi har erfarenhet av att man i Georgien kan skaffa sig nytt förnamn och efternamn vid ett flertal tillfällen. Det har varit ett problem. Vi tog upp detta när vi satt med migrationsfrågorna i socialförsäkringsutskottet.

Hur säkerställer man att de som hamnar under restriktioner när det kommer till visering inte skaffar sig ny identitet och ny resehandling och på så sätt kringgår sanktionerna? Jag vill bara göra ett medskick och framhålla att vi har haft detta problem med Georgien tidigare. Georgien är ett av få länder där man kan skaffa helt nytt namn och efternamn och få nya identitetshandlingar. Vi måste ta med detta, så att sanktionerna inte bara blir slag i luften.

Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Ordförande! Tack, Arin Karapet, för frågan! Detta är ett känt problem. Därför säger jag också att arbetet aldrig tar slut. Man kan jämföra det med skuggflottan. Där målar man om båtar och döper om dem och möjliggör därmed ett kringgående av sanktionerna. Därför måste vi hela tiden följa utvecklingen och anpassa sanktionerna efter det.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Nämnden får ju skäl att återkomma till detta inför ett eventuellt RIF-råd där frågan lyfts.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Situationen i Mellanöstern, inklusive Syrien. Här gjordes ett extra utskick med särskild information under gårdagen.

2024/25:15
13 december

Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Det rör på sig väldigt snabbt i den här regionen. Läget i Mellanöstern är fortsatt mycket allvarligt. Det är historiskt att Assadregimen har fallit i Syrien. Nu är det viktigt med en lugn och ordnad maktttransition i Syrien. Utformningen av det framtida styret behöver ske inom ramen för en syriskledd inkluderande politisk process i linje med FN:s säkerhetsråds resolution 2254.

EU har i ett gemensamt uttalande uttryckt solidaritet med det syriska folket och uppmanat samtliga parter att undvika fortsatt våldseskalering.

Regeringen välkomnar att en vapenvila kommer till stånd i Libanon. Det är viktigt att alla parter respekterar den och att ansträngningar fortsatt görs för att FN:s säkerhetsråds resolution 1701 genomförs fullt ut. En varaktig fred i Libanon är viktig för stabiliteten i hela regionen och för att civila på båda sidor av gränsen ska kunna återvända hem.

Libanon är dessutom i akut behov av ekonomiska och politiska reformer, som måste genomföras för att man ska kunna ta itu med landets utmaningar och förhindra ytterligare instabilitet. Att parlamentet avser att välja en president i början av januari är välkommet.

Iran bär ett mycket stort ansvar och måste hållas ansvarigt för sitt agerande i regionen och därmed också för att förhindra en ytterligare upptrappning. Regeringen fortsätter att verka för EU-enighet för en terrorlistning av Irans islamiska revolutionsgarde IRGC. Tyvärr saknas i nuläget fortfarande samsyn om detta inom EU.

Den humanitära situationen i Gaza är bortom katastrofal. De senaste fyra månaderna har närmare 19 000 barn behandlats för akut undernäring. Regeringen fortsätter att kräva väsentliga förbättringar vad gäller humanitärt tillträde. Tillsammans med flera EU-länder har regeringen tagit upp detta med Israel.

Regeringen framhåller också att Israel måste göra mer för att leva upp till den internationella humanitära rättens krav vad gäller skydd för civilbefolkningen. Den internationella domstolens provisoriska åtgärder är bindande och måste följas. I detta sammanhang ser regeringen och EU med stor oro på de lagförslag om UNRWA som antagits i Israel och riskerar att få mycket stora konsekvenser för de humanitära insatserna i Gaza och på Västbanken.

Regeringen har tillsammans med övriga EU-länder uppmanat Israel att säkerställa fortsatt humanitärt tillträde för UNRWA. Vi konstaterar att lagstiftningen kan komma i konflikt med Israels folkrättsliga förpliktelser, inklusive Internationella domstolens beslut om provisoriska åtgärder.

Regeringen stöder en vapenvila i Gaza i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 2735. Jag träffade nyligen Ehud Olmert, tidigare israelisk premiärminister, och Nasser Al Kidwa, tidigare palestinsk utrikesminister, för att höra vilka möjligheter de ser att få till stånd en tvåstatslösning. Regionala aktörer och partner har en nyckelroll i att få till en långsiktigt stabil och för parterna tillförlitlig lösning.

Regeringen välkomnar EU:s ansträngningar för att bidra till en förhandlad tvåstatslösning och stöder den globala alliansen för genomförande av tvåstatslösningen.

En reformerad och revitaliserad palestinsk myndighet är en förutsättning för en tvåstatslösning. Sverige stöder EU:s krav på den palestinska myndigheten och för även fram kraven i egna bilaterala samtal. Hamas kan inte vara en del av en tvåstatslösning.

Regeringen anser också att ett högnivåmöte med Palestina bör genomföras av EU för att diskutera reformarbetet och tvåstatslösningen.

Den negativa utvecklingen på Västbanken fortsätter. Bosättarvåldet måste få ett slut. Bosättningarna och bosättningspolitiken strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en höjd konfliktnivå.

Regeringen arbetar för beslut om ytterligare restriktiva åtgärder och vill se EU-sanktioner mot fler extremistiska bosättare. Regeringen stöder listning av personer och enheter som stöder Hamas och palestinska Islamiska jihad.

När det gäller Israels associeringsavtal med EU har Israel tackat ja till inbjudan om ett associeringsråd. Något datum har ännu inte bestämts.

Regeringens linje är, som nämnden är väl medveten om, att EU bör använda associeringsavtalet som en plattform för dialog, inte minst om kriget i Gaza och arbetet för en långsiktig lösning på konflikten. I det här läget behövs fler forum för dialog där Sverige och EU kan framföra sina åsikter till Israel, inte färre.

Anf. 23 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Vi kan konstatera att Mellanösternpunkten på FAC-dagordningen är en punkt som bara växer och omfattar fler och fler länder. Det är väldigt talande för den utveckling och det världsläge vi befinner oss i. Det är otroligt allvarligt.

Syrien var väl överraskande för de flesta av oss. Det är ju glädjande att Assadregimen har fallit, men det finns såklart också stor oro och osäkerhet inför vad som kommer närmast. Det kommer ju alla möjliga rapporter från alla möjliga håll hela tiden.

Jag tycker i grunden att stånpunkten på denna punkt är bra. Jag tycker också att det är väldigt bra att regeringen lyfter fram de religiösa minoriteterna, för där finns en otroligt stor oro. Det vill jag verkligen skicka med regeringen.

För att gå vidare till bosättningarna är det även här väldigt bra att det framgår i stånpunkten att regeringen står upp för Internationella domstolens rådgivande yttrande om att bosättningarna måste upphöra och även att man vill utöka antalet listningar mot bosättare – 14 personer är ju bara toppen på isberget med tanke på hur många bosättare det faktiskt finns. Nu har också folkrätten slagit fast att det är illegala bosättningar. Vi ser just nu ett otroligt omfattande våld som utförs av många av bosättarna, så vi hoppas att det sker en stor utökning av de sanktionerna.

Det jag dock saknar när det gäller Internationella domstolen är ICC:s arresteringsorder mot bland andra Netanyahu. Den finns inte med i stånpunkten. Jag undrar helt enkelt varför den inte finns med i stånpunkten, för jag utgår från att Sverige även där står upp för Internationella domstolen och dess arresteringsorder.

Med tanke på att det just nu kommer uppgifter om att bistandsminister Benjamin Dousa ska resa till Israel blir den här frågan ännu mer angelägen, så jag skulle verkligen vilja ha ett klargörande på den punkten.

Detta med UNRWA är som sagt otroligt oroväckande. Som utrikesministern uttryckte det är det helt förödande. Vi träffade i veckan World Food Programme, och de beskriver vilket arbete UNRWA gör inte minst för den basala hälsan – detta apropå undernäring, som utrikesministern själv nämnde – och vilka enorma konsekvenser det kommer att få om UNRWA inte kan fortsätta verka. Det finns ingen som kan ersätta UNRWA.

Det leder till frågan om associeringsavtalet. Vi står fast vid vår tidigare ståndpunkt att vi vill att det ska pausas. Faktum är ju att det fortfarande inte har skett ett möte. Man har inte ens fått till ett datum. Det sker ingen dialog just nu när det gäller associeringsavtalet, så jag har lite svårt att förstå varför man från regeringens sida fortsätter att stå fast vid att man vill ha det här och tycker att det är viktigare med dialog än att markera mot Israel. Det är ju vad det någonstans handlar om – att tydligt markera att vi står upp för folkrätten och att det här inte är acceptabelt.

Reportrar utan gränser kom i går med en rapport om att 54 journalister har dödats i krig och konflikt under det här året. Enligt dem har 18 av dessa dödats av Israels militär.

Det här är extremt allvarliga uppgifter. Det är ju inte något nytt, men det här är en tydlig rapport som visar på exakta siffror. Är det och även frågan om journalisters tillträde till vad som sker i Gaza något som kommer att tas upp på mötet?

Slutligen apropå bosättningarna vill vi också att importen från de illegala bosättningarna ska stoppas.

Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr ordförande! Jag blir lite ställd av den här texten. Jag kan inte se att den på något sätt innehåller mer av åtgärder med tanke på att det har gått mer än 400 dagar av folkmord.

Det är många rapporter som har tagits fram. Amnesty tog fram en rapport som pekar på folkmord. Som Socialdemokraterna lyfte fram har Reportrar utan gränser tagit fram en rapport som pekar på antalet döda journalister. Det finns siffror som går upp till 193 journalister, så jag tror att den rapporten kommer att omfatta många fler längre fram när vi får en bild av vad som egentligen skett med tanke på Israels folkmord.

Regeringen pekar på att Iran har ett stort ansvar för den negativa utvecklingen i regionen. Jag håller helt med, men jag är förvånad över att man inte också pekar på Israels ansvar i situationen i regionen. Israel bombar just nu ganska många länder och har bland annat varit ansvarigt för bombning med vit fosfor av civilbefolkningen, senast för två dagar sedan i södra Syrien.

Jag bara undrar varför man inte kan ställa tydliga krav på Israel. Vi har ICC-domen. Vi har hanteringen av UNRWA. Vi har Amnestyrapporten. Men vi ser inte att regeringen på något sätt vill påverka associeringsavtalet. Man vill inte införa någon form av sanktioner mot Israel för att stoppa import och export. Man kräver inte permanent eldupphör.

I går hade vi ett samtal i det här rummet där Läkare utan gränser deltog, Vårdförbundet deltog, Human Rights Watch deltog, Act Svenska kyrkan deltog och så vidare. Vi pratade om patienter från Gaza.

Regeringen har varit tydlig med att man vill ge hjälp på plats trots att vi vet att det inte finns något sätt att ge hjälp på plats. Länderna runt omkring kan inte ta emot fler patienter. EU har sagt att man skulle vilja se att Sverige agerar i frågan. Norge har nu bekräftat att man tar emot patienter från Gaza, och andra länder i Europa har tagit emot patienter från Gaza. Men från den svenska regeringen kommer ingenting – detta trots att sjukhusen här i Sverige, både i offentlig sektor och privata, har sagt att man kan ta emot.

Detsamma gäller akademisk bojkott. Man var väldigt snabb med att stoppa det akademiska samarbetet med Ryssland. Men trots att vi ser att några av Israels universitet finns på ockuperad mark, vilket regeringen säger att man borde agera mot, och trots att vi vet att en stor del av forskningssamarbetet används mot det palestinska folket är man inte villig att bryta ens de samarbetena och vara så tydlig som man var angående de ryska samarbetena med universiteten här i Sverige.

Man skulle kanske kunna ta emot palestinska akademiker och studenter här i Sverige för att rädda den palestinska akademiska världen. Vartenda universitet i Gaza har blivit sönderbombat, vartenda ett, och en stor andel av akademikerna har blivit mördade.

Vi från Vänsterpartiet anser att regeringen inte gör ens ett minimalt försök att markera mot Israel. Det är väldigt förvånande med tanke på all information som finns om folkmordet.

Angående Syrien tycker vi att det är bra att man stöttar fredsprocessen. Det är klart att det behövs mycket mer humanitärt och ekonomiskt bistånd. Där behöver vi kanske se över sanktioner för att kunna tillåta remitteringar.

Vi vill också lyfta fram Turkiets destruktiva roll i Syrien. Jag tror att Sverige behöver agera även i den frågan.

Anf. 25 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag vill börja med att säga att vi från Centerpartiet står fast vid våra avvikande ståndpunkter, så behöver jag inte upprepa dem.

Jag tror att där även ingår det här som gäller sanktioner mot bosättarvåldet – att inte bara rikta in sig på själva bosättarna utan även titta högre upp i maktkedjan.

När det gäller UNRWA räcker det inte att se på det med mycket stor oro. Den här lagstiftningen måste helt enkelt fördömas.

Jag håller med om patienterna. Hur går det? Det har jag frågat tidigare, och då har jag fått lite olika svar. Men hur går det med att få patienter hit till Sverige?

Det är likadant när det gäller den palestinska myndigheten. Om den över huvud taget ska kunna byggas upp och bli en rimlig part behöver skattemedlen som man har rätt till också komma till.

Apropå UNRWA är det något som behöver finnas inte bara akut utan också på lång sikt.

Detta med Syrien är absolut bra. Jag håller med om att Turkiets roll är oroande och om vikten av att följa utvecklingen för minoriteterna.

Ordförande! Jag håller med om mycket av det som Vänsterpartiet redan har framfört.

Vi från Miljöpartiet har tidigare anmält en avvikande ståndpunkt, som vi står bakom. Den handlar delvis om associeringsavtalet, som vi menar att regeringen bör driva på för att stoppa. Den handlar om eldupphör, förstås, och den handlar om mycket som redan har nämnts.

Vi anser också när vi läser och hör den svenska ståndpunkten att den skulle kunna vara lite mer handlingskraftig och konkret i fråga om åtgärder. Men jag stannar där.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag tolkar det som att de sedan tidigare kända avvikande ståndpunkterna står kvar.

Utrikesministern ska få svara på frågorna. Vi tar då vår utgångspunkt i det som är kopplat till dagordningen och ståndpunkten. Sedan finns det kanske några frågor som är mer av allmän karaktär om statsrådets tjänsteutövning och regeringens agerande. Dem hanterar vi primärt inom ramen för till exempel interpellationsdebatter och skriftliga frågor.

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Nu ska jag försöka ta mig an den här digra högen av frågor.

Jag börjar med Alexandra Völkers frågor och då först ICC:s arresteringsorder. Det är ju domstolens självständiga beslut, och personligen tycker jag att politiker ska vara väldigt försiktiga med att uttala sig om de beslut som den har fattat. Därför är det inte någonting som bör komma upp på rådsmötet, menar jag, utan det är domstolens självständiga beslut.

Jag har hela tiden varit väldigt tydlig med att vi stöder domstolens viktiga arbete och dess självständighet och integritet. Jag recenserar inga beslut men står upp för domstolen. Vi är också part till Romstadgan, som är ICC:s grunddokument, och vi är skyldiga att samarbeta med domstolen i enlighet med det.

När det gäller associeringsavtalet förväntar vi oss att ett associeringsråd med Israel kommer att kunna hållas i början av året och att en högnivådialog med Palestina kan genomföras kort därefter. Regeringens ståndpunkt kvarstår, det vill säga att det är bättre att ha fler forum för dialog med Israel där vi också kan uttrycka vår syn på situationen.

Alexandra Völker sa att det inte är dialog som behövs utan att man tydligt markerar, men jag menar att man kan göra både och. Det är dessutom mer effektivt.

Det faktum att alldeles för många journalister har förlorat sitt liv i Gaza har också lyfts fram i ett EU-uttalande. Min företrädare, Tobias Billström, lyfte också upp detta när han träffade Israels dåvarande utrikesminister i Jerusalem i maj, för att nämna något. Men det är naturligtvis en oerhört angelägen fråga som regeringen kommer att fortsätta lyfta upp i alla möjliga och relevanta sammanhang.

Angående frågan om folkmord har svenska regeringar haft som princip att inte rättsligt kategorisera händelser som folkmord med mindre än att en

internationell domstol eller tribunal först har prövat frågan. När det gäller permanent eldupphör har Sverige krävt det senast i generalförsamlingen i onsdags. Frågan om patienter kommer inte att komma upp på FAC.

Jag vill också framhålla i sammanhanget att det ju är det talade ordet som gäller och inte den skriftliga ståndpunkten. På flera olika punkter lyfter jag ju också Israels ansvar inte minst för att möjliggöra ökat humanitärt tillträde i enlighet med de provisoriska åtgärder som domstolen har pekat på.

Jag vill också framhålla att vi har ökat vårt stöd till Gaza till över en halv miljard sedan kriget bröt ut i oktober förra året. Det är naturligtvis oerhört viktigt, men det är alltså ett jättestort problem att det är så svårt med humanitärt tillträde att hjälpen faktiskt inte når fram. Vi har också i olika uttalanden markerat mycket tydligt mot det beslut som kneset har fattat gällande UNRWA.

Universiteten är som bekant självständiga, och dem styr vi inte över på det viset i alla fall.

När det gäller den palestinska myndigheten har vi i väldigt många sammanhang lyft fram behovet av att de ska få tillgång till skattemedel.

Slutligen gäller det Turkiet. Det är viktigt att en nära och uppriktig dialog förs med Turkiet kring Syrien, givet den roll och det inflytande som Turkiet har i Syrien. SDF förblir en viktig aktör och samarbetspartner för den globala koalitionen mot Daish. Det är naturligtvis angeläget med deeskalering och stabilitet i norra Syrien.

Anf. 29 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Jag vill bara tydliggöra utifrån utrikesministerns svar att vi socialdemokrater självklart är för dialog. Det var inte så att jag sa att vi är emot dialog, men däremot ifrågasatte jag att man hänvisar till en dialog som inte äger rum. Dag efter dag går, och månad efter månad går. Situationen är helt fruktansvärd, och man kan inte ens enas om ett datum. Det var det jag ifrågasatte.

Vi tycker att det är viktigt att markera tydligt mot Israel. Det är inte detsamma som att vi är emot dialog. Jag vill vara väldigt tydlig på den punkten.

Jag vill att det ska vara tydligt i det här rummet, och jag vill därför tydliggöra våra avvikande ståndpunkter. Vi står fast vid vår tidigare avvikande ståndpunkt att vi vill pausa associeringsavtalet under den rådande situationen. Vi vill stoppa importen av bosättningsvaror. Socialdemokraterna vill också ha med i ståndpunkten att Sverige står upp för ICC och deras arresteringsorder – det vill säga att Sverige också kommer att genomföra arresteringsordern. Socialdemokraterna tycker att det ska framgå i ståndpunkten, för det är den delen vi tycker är viktig.

Anf. 30 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag blir ändå förvånad när det gäller associeringsavtalet. Det hade varit så himla förvånande om regeringen sa att de ville hålla handelsavtalen öppna med Ryssland för att de ser behov av att ha en öppen dialog under pågående krig med Ukraina. Det hade vi inte accepterat, men vi accepterar det när det gäller folkmordet mot det palestinska folket. Efter över 400 dagar kan de fortfarande inte ställa sig bakom att pausa associeringsavtalet.

Vi från Vänsterpartiet ställer oss bakom tidigare avvikande ståndpunkter angående associeringsavtalen, sanktioner och så vidare. Samma sak gäller angående universiteten. De är självständiga, ja, men man har varit väldigt tydlig med att ukrainska studenter ska kunna få vara här och plugga vidare så att de inte avbryter sina akademiska studier. Studenter med ukrainskt påbrå har också rätt att få stöd eftersom det pågår ett krig i deras hemland, och man kan säga att regeringen har varit väldigt tydlig med att universiteten inte ska ha samarbete med ryska universitet.

Saker och ting är inte riktigt konsekventa från den här regeringens håll. Det är ytterst bekymmersamt, för det kommer i slutändan faktiskt att skada vårt internationella anseende.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Innan jag lämnar ordet till utrikesministern påminner jag om att EU-nämnden inte behandlar utbildningsutskottets frågor.

Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Tack för det förtydligandet.

Jag vill vara väldigt tydlig med att regeringen inte delar Socialdemokraternas uppfattning att domstolars självständiga beslut i en pågående rättsprocess ska vara föremål för en politisk debatt.

Jag vill mycket kraftigt vända mig emot jämförelsen mellan Ryssland och Israel. Israel är en demokratisk stat som på ett helt vedervärdigt sätt har angripits, och de har rätt att försvara sig. Det går över huvud taget inte att jämföra med Ryssland, som helt provocerat har gett sig på en fredlig granne.

Återigen, och precis som ordföranden sa, behandlas inte utbildningsfrågor i FAC.

Anf. 33 GULAN AVCI (L):

Herr ordförande! Jag har hoppat in här för min kollega Elin Nilsson, men jag måste säga att jag blir förskräckt av att lyssna på den här diskussionen och av hur oppositionen på ett väldigt onyanserat sätt beskriver situationen i Mellanöstern. Det gäller i synnerhet att man faktiskt sitter här och jämför Israels rätt att försvara sig med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Jag vill gärna få det fört till protokollet.

Tack, utrikesministern, för en bra dragning i dag!

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi ska inte låta detta bli en debatt mellan ledamöterna. Vi är här för att skärskåda förslaget till regeringens ståndpunkt, men jag tror att det finns skäl att återkomma till detta.

Anf. 35 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordföranden kan släppa in Centerpartiet och Miljöpartiet också för att avisera eventuellt avvikande ståndpunkter. Jag kan vänta tills Centerpartiet och Miljöpartiet har avisat eventuellt avvikande ståndpunkter. Det är ändå viktigt att vi här i nämnden får föra fram respektive avvikande ståndpunkter, för det är exempelvis så att de fyra oppositionspartierna är

överens. Då fattas det ju bara en ledamot i EU-nämnden för att regeringen ska få en majoritet emot sig, så det är ju ganska viktigt.

Sedan vill jag bara säga, även om vi inte ska ha en debatt här i EU-nämnden, att det är rätt slängigt av Liberalerna att klumpa ihop oppositionen som att det skulle vara någon sorts samlad opposition som har fört fram detta. Jag tycker att det är rätt dåligt av Liberalerna, om man samtidigt har synpunkter på hur oppositionen agerar.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Nej, vi ska inte beskylla oppositionen för att vara samlad.

Jag har uppfattat att Centerpartiet och Miljöpartiet har anmält avvikande ståndpunkter i enlighet med det som gäller tidigare, alltså delvis gemensamt och delvis separat.

Anf. 37 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Eftersom vi nu hanterar mandatgivningen för Sveriges regering, som ska företräda Sverige när det gäller utrikesfrågor, tycker jag att det vore väldigt bra om vi faktiskt kan tydliggöra vad det är för avvikande ståndpunkter som läggs fram här och att man inte bara hänvisar till något svepande "sedan tidigare". Hur många är det som står bakom till exempel att vi ska pausa associeringsavtalet mellan Israel och EU? Det är något som både Miljöpartiet, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna sedan tidigare stått bakom. Då fattas det bara en ledamots röst för att regeringen ska få en majoritet emot sig.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Så är det, och jag tror att det är ganska tydligt att Centerpartiet och Miljöpartiet står bakom den delen av den avvikande ståndpunkten. Eller har jag missuppfattat Centerpartiet och Miljöpartiet då?

Anf. 39 ANNA LASSES (C):

Nej, du har uppfattat det helt rätt. Även jag blir faktiskt väldigt illa berörd när man gör en sådan ihopklumpning som gjordes tidigare. Det kan jag också gärna få fört till protokollet.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Vill Rebecka Le Moine säga något ytterligare tydliggörande? Hon skakar på huvudet. Centerpartiet, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har alltså precis som förra gången en enad avvikande ståndpunkt i det avseende som vice ordföranden tog upp.

Anf. 41 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara förtydliga för protokollet att det finns olika orsaker till att vi har de situationer vi har. Självklart var det Ryssland som attackerade Ukraina, och självklart var det en terrorattack som utfördes i Israel. Det innebär dock inte att man har rätt att begå folkmord, och det är det jag vill komma till.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Vi ska försöka göra något begripligt av detta, och jag tror att alla nu är med på ungefär vad vi har landat i. Det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en gemensam avvikande ståndpunkt från S, V, MP och C, och till del enskilda avvikande ståndpunkter från samma partier. Är det korrekt uppfattat? Ja, det är det.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Vi går då vidare till nästa dagordningspunkt, Övriga frågor.

Anf. 44 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag vill slutligen gärna informera om att regeringen tillsammans med övriga nordisk-baltiska länder i EU avser att lyfta upp Armenien under övriga frågor. Den 5 december genomförde de nordisk-baltiska länderna på svenskt initiativ ett gemensamt möte med Armeniens utrikesminister. Som uppföljning till det mötet vill vi ta tillfället i akt att på utrikesrådet uppmana till starkare stöd från EU till Armeniens ansträngningar för att frigöra sig från sina beroenden av Ryssland och stärka relationen till EU.

Anf. 45 MAGNUS BERTSSON (KD):

Det känns väldigt bra att höra att situationen i Armenien kommer att uppmärksammas särskilt. Det är otroligt viktigt i detta läge.

Jag vill ställa en fråga, och kanske var jag lite ouppmärksam. I går presenterade SVT International Rescue Committees rapport som pekade på att krisen i Sudan är den svåraste humanitära krisen i världen. Man uttryckte att det kanske är den svåraste humanitära krisen någonsin. Över 30 miljoner av de 48 miljoner människor som bor i landet är i behov av nödhjälp.

Jag vet inte om jag missuppfattade det, men kommer situationen i Sudan att lyftas upp av Kallas under en av de övriga punkterna?

Anf. 46 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag tackar Magnus Bertsson för frågan. Frågan om Sudan var uppe på det förra utrikesministtermötet och väntas inte komma upp på detta, men jag vill bara bekräfta att det är en fruktansvärd humanitär situation. Det är också därför vi har ökat vårt bistånd så pass mycket som vi har gjort under innevarande år.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen, och vi tackar också utrikesministern med medarbetare för deltagandet vid dagens EU-nämnd. Vi får önska en fortsatt trevlig lucia och trevlig helg!

§ 2 Transport-, telekommunikations- och energifrågor
Energi- och näringsminister Ebba Busch
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 15 oktober 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 16 december 2024

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar energi- och näringsminister Ebba Busch med medarbetare hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden.

Vi ska tala om energi och börjar med en återrapport.

Anf. 49 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Tack så mycket! Jag vill önska nämnden glad Lucia.

Nämnden har tagit emot den skriftliga rapporten från rådsmötet den 15 oktober. Om ni har några frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Geotermisk energi.

Anf. 51 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Vid rådsmötet kommer först IEA:s verkställande direktör Fatih Birol att presentera en rapport om framtiden för geotermisk energi. Därefter planeras rådsslutsatser om främjande av geotermisk energi att godkännas.

Det är det ungerska ordförandeskapet som har tagit fram ett förslag på slutsatser, som en följd av EU:s mål om att minska växthusgasutsläppen med minst 55 procent till 2030 och ett ökat fokus på att säkra tillgången till egenproducerad ren energi och lägre energipriser.

Slutsatserna täcker ett brett spann av frågor om hur geotermisk energi kan främjas och appliceras inom värme, kyla och elproduktion. Fokus ligger på samarbete och strategier för planering, möjligheter till finansiering, infrastruktur och snabbare tillståndsprocesser och därtill utbyte av bästa praxis och framtagande av data och information.

Regeringen välkomnar initiativet om ett främjande av geotermisk energi och anser att geotermisk energi kan vara ett bra alternativ för att gå över från fossila till fossilfria bränslen i medlemsstater som har de rätta geologiska förutsättningarna för det. Regeringen noterar samtidigt att möjligheter och utmaningar för uppvärmning och kylning är lokala, och både regioner och företag behöver ges flexibilitet för att hitta sina lokalt mest kostnadseffektiva lösningar för att fasa ut fossila bränslen.

Regeringen driver en budgetrestriktiv linje och anser att dessa rådsslutsatser inte ska föregripa förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetramverk. Regeringen anser också att alla fossilfria energitekniker behövs och har verkat för att rådsslutsatserna också vara teknikneutrala.

Regeringen har för avsikt att ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med att tacka för informationen på dagordningspunkt 3 a.

Jag tolkade det som att ministern drog dagordningspunkt 3 b i samma veva.

2024/25:15
13 december

Anf. 53 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):
Det är korrekt.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Vad gäller dagordningspunkt 3 b konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Framtiden för energipolitiken i ljuset av en verklig energiunion.

Anf. 55 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet väntas en diskussion hållas om energipolitikens framtid i ljuset av en verklig energiunion. Det blir den första diskussionen om framtidens energipolitik mellan energiministrarna och den nyttillträdde kommissionären Dan Jørgensen, som vi ser fram emot att välkomna. Han har ansvar för energi- och bostadsfrågor.

Regeringen anser att EU:s energipolitik under kommande år behöver bidra mer till stärkt konkurrenskraft. För att EU ska nå sitt mål om klimatneutralitet till 2050 är det avgörande att ställa om energisektorn. En kostnadseffektiv och mindre detaljreglerande politik för grön omställning och utfasning av fossila bränslen är nödvändig för både ekonomisk tillväxt och klimatet.

EU måste också fortsätta fasa ut rysk fossil energi.

Regeringen anser att detta förutsätter ett nytt angreppssätt i EU:s energipolitik. Kommande revideringar av energilagstiftningen måste leda till att reglerna blir mer kostnadseffektiva och teknikneutrala. De måste också göra det möjligt för varje industri, region och medlemsstat att bygga konkurrenskraft ur den gröna omställningen utifrån sina specifika förutsättningar och mest kostnadseffektiva fossilfria lösningar. Det här kräver kraftigt minskad detaljreglering och färre submål under bindande övergripande energipolitiska mål.

Regeringen anser vidare att energilagstiftningen bör fokusera på utfasning av fossila bränslen, på elektrifiering och på att all fossilfri energi, inklusive kärnkraft såklart, ska kunna användas för att uppfylla energimålen. Energieffektiviseringsmål ska inte motverka ökad energianvändning för den elektrifiering som behövs.

Ju närmare EU kommer målet om klimatneutralitet till 2050, desto mer uppenbart är det att återstående utsläppsminskning måste ske där de största utsläppen kvarstår. Regeringen anser därför att det krävs ökad konvergens mellan medlemsstaternas bidrag till EU:s gemensamma mål inom energiområdet.

Nedmonteringen av Europas inhemska produktion av bland annat naturgas samtidigt som konsumtionen inte har minskat i samma utsträckning i kombination med omvärldshändelser har medfört att vikten av goda samarbeten med gasproducenter i väst – som Norge, Storbritannien och USA – har vuxit. Dessutom bör biogas användas för att ersätta naturgas, i syfte att uppnå en fossilfri energigasförsörjning.

En verklig energiunion förutsätter en välfungerande inre marknad. Regeringen anser att dagens elmarknadsdesign är i huvudsak

ändamålsenlig och att fokus bör ligga på att efterleva och genomföra redan beslutad lagstiftning för att säkerställa både leveranssäkerhet och rimliga elpriser.

Ett behov som regeringen dock identifierat är att harmonisera reglerna för kapacitetsmarknader som är en integrerad del av elmarknaden. En verklig energiunion förutsätter mer än att bygga elledningar mellan länder med lägre sammanlänkingsgrad.

Regeringen noterar att ökad grad av sammanlänkning under nuvarande förutsättningar leder till höjda elpriser i Sverige och riskerar att leda till sänkt konkurrenskraft för svenska företag. Avgörande för en verklig energiunion är att medlemsstater med interna flaskhalsar också etablerar effektiva prisområden, eftersom det påverkar andra medlemsstater.

Som jag meddelade i går från regeringens sida kommer jag vid rådsmötet på måndag att inskräpa detta ytterligare. Vi kan inte bedriva en politik som i praktiken ger en elpris-berg-och-dalbana i unionen och som gör att EU:s konkurrenskraft försvinner. EU måste sluta bedriva en i grunden självskadlig energipolitik utifrån enstaka länders favoritkraftslag.

Anf. 56 AIDA BIRINXHIKU (S):

Ordförande! Det är välkommet att regeringen har valt att skärpa och göra det här uttalandet tydligare, vilket vi framförde i näringsutskottet i går. Precis som regeringen konstaterar leder den ökade sammanlänkningen, så som den ser ut under rådande förutsättningar, till ett resultat som inte gynnar svenska företag eller hushåll.

Min bild är att energi- och näringsministern och resten av regeringen har lyft upp att det krävs regelförändringar, eftersom till exempel utfallet av flödesbaserad kapacitetsberäkning är en del av det gemensamma regelverket för EU:s elmarknad. Om det förutsätter regelförändringar skulle vi vilja att det blir tydligare i den svenska ståndpunkten att det är något som den svenska regeringen driver på för i EU-sammanhang.

Vad gäller elområdesindelningen håller vi med om att vissa länder behöver agera på ett annat sätt. Här har det varit tydligt både från regeringens håll och från oppositionen att det handlar om Tyskland. Det är tyska val som leder till de höga elpriser som vi har sett i södra Sverige.

Vi undrar hur regeringen kommer att verka just i förhållande till Tyskland och vilka likasinnade länder regeringen kan kroka arm med i det arbetet.

Anf. 57 LORENA DELGADO VARAS (V):

Det är känt sedan tidigare att vi har föreslagit lite andra lösningar.

Statsrådet börjar med att konstatera att det här behöver bidra till stärkt konkurrenskraft och konstaterar sedan att det leder till sänkt konkurrenskraft för svenska företag – och ekonomiska svårigheter för svenska folket, tänker jag.

Jag undrar vilka konkreta linjer regeringen driver för att sänka priset för folket och företagen. Det räcker inte att tala på mötet om att andra länder behöver göra sitt jobb och så vidare. Man måste kanske komma med konkreta förslag på hur det går att skapa utrymme för att svenska företag verkligen ska få bättre konkurrenskraft och för att svenska folket inte ska behöva betala priset för hur elmarknaden fungerar.

Jag undrar också över meningen: ”En kostnadseffektiv och mindre detaljreglerande politik för grön omställning och utfasning av fossila bränslen är nödvändig för både ekonomisk tillväxt och klimatet.” Kan statsrådet ge lite detaljer om vad som avses med den meningen?

2024/25:15
13 december

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack för dragningen, näringsministern!

Vi i Miljöpartiet har tidigare angett en avvikande ståndpunkt som denna gång är lite mer utbroderad. Tidigare har vi betonat att det är viktigt att försöka få till en marknad som är lämplig för förnybara energiproduktioner och även att tillåta handel närmare faktisk produktion. Jag skulle vilja lägga till att vi menar att principen om energieffektivisering först, EE1-principen, bör vara styrande i utformningen av EU:s framtida energipolitik. Det är nämligen det snabbaste, billigaste och mest hållbara sättet att tillgängliggöra mer energi.

Vi är kritiska till att regeringen på olika sätt driver på för en uppluckring av EU:s energipolitik genom att verka för borttagande av styrmedel och delmål.

Vi är också kritiska till att regeringen underminerar nuvarande energilagstiftning och till regeringens ståndpunkt om att el från kärnkraft ska kunna användas för att uppfylla mål om andel förnybar elproduktion. Det är kontraproduktivt och allvarligt. Det riskerar att bromsa EU:s utbyggnad av förnybar energi, vilket kommer att fördröja utfasningen av fossil energi.

Anf. 59 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Tack så mycket för dessa följdfrågor och kommentarer!

Jag börjar med Aida Birinxhiku. Generellt sett uppfattar jag att vi står nära varandra i fråga om de övergripande kommentarerna och behovet av att i det här läget trycka på också inom Europeiska unionen.

Sverige har egentligen under hela energikrisen, under förra regeringen och under de här två åren med den nu sittande regeringen, arbetat ganska flexibelt tillsammans med olika länder där vi har sett öppningar för att kroka arm. Det finns ett flertal länder i energiministerrådskretsen där man ser behovet av att skapa ökad stabilitet i elproduktionen och i tillgången på el jämnt fördelat över unionen. Det gäller oavsett om man har valt samma väg som Sverige gällande kraftslag och vad som är välkommet och inte i den enskilda medlemsstatens mix av energislag.

För att svara klart på frågan: Jag försöker aktivt undvika att nämna eller låsa fast mig vid ett enskilt antal länder eller att namnge dessa, för det rör på sig och händer mycket på detta område. Det finns länder som har valt att luta sig tungt på det förnybara. Tillsammans med Danmark är Sverige det land som har absolut mest installerad vindkraft, och det är vi stolta över.

Andra länder som har valt att gå samma väg och som nu banar väg för väldigt mycket förnybart ser dock de utmaningar som kommer med detta, och därför stöttar de oss när vi pekar på behovet av lagring och att hitta andra sätt att balansera upp en mer väderberoende kraftproduktion men också att unionen som helhet är betjänt av mer baskraft, till exempel kärnkraft och vattenkraft där detta är möjligt och välkommet. Vi arbetar alltså brett med olika medlemsländer för att skapa tryck i detta.

Jag var själv på plats i Tyskland tidigare i höst och hade då möjlighet att framföra en del av kritiken gällande Tysklands vägval. Sverige har effektbrist, men vi har på totalen ett överskott av elproduktion. Den situationen har inte riktigt Tyskland, även om delar är lika. Vi har väldigt tydliga med och framfört vår kritik, apropå den kommentar jag gav angående flaskhalsar och elprisområden, och den kommer vi att framföra igen på måndag.

Jag går vidare till Lorena Delgado Varas fråga om vilka åtgärder som vi trycker på för i syfte att få ned priset och öka konkurrenskraften. Det blir primärt en fråga om de enskilda medlemsstaternas beslut, det vill säga det handlar mer om inrikespolitiska åtgärder som jag ser små förutsättningar att förankra hos EU-nämnden i dag.

Det som vi kan påverka på EU-nivå är frågan om överföringskapacitet och om vi ska acceptera en situation där andra länders dysfunktionella elsystem ger skyhöga elpriser som trycks över på den svenska sidan. Det är, för att tala klarspråk, en anledning till att den svenska regeringen har ståndpunkten att detta inte är rimligt. Om vi ska sitta i ett välintegrerat energisystem måste man ta ansvar för att hålla balans i sitt eget system. Då kan vi hjälpas åt.

Sverige är nettoexportör, men vi har behov av import i perioder. Detta gör att vi, om vi skulle avskärma oss från övriga EU, skulle stå med ett rejält problem vissa dagar när vi har effektbrist och vi då inte har möjlighet att importera. Andra veckor och andra dagar påverkas vi extremt negativt av höga elpriser hos andra EU-länder, och i den delen är det relevant att vi trycker på.

Vi ser just nu inte att det finns konkreta förslag som vi kan lägga på bordet exempelvis på måndag utöver den översyn som sker av elmarknadsdesign och det som diskuteras kopplat till EU:s breda elmarknadsdesign, där det här är ett perspektiv som vi kommer att framhålla.

Till sist vill jag säga till Rebecka Le Moine att jag noterar Miljöpartiets ståndpunkt. Jag har bara en kort kommentar. Vi har inte samma bild, att det är en uppluckring av EU:s klimatmål. Det är delvis ett svar till Vänsterpartiet också.

När det gäller frågan om mindre detaljreglering har jag en övergripande kommentar. Det överordnade när det gäller riktningen framåt nu måste vara att kapa utsläpp, men inte på ett mycket specifikt sätt. Detta tror jag riskerar att leda till att en del EU-medlemsländer avstår från att göra nödvändiga investeringar som på totalen kan minska utsläppen mer än om man hamnar i alltför specifika regleringar inom olika segment för att få ned utsläppen.

Jag ser hellre att ett land bidrar till att få ned utsläppen mycket än att landet får ned utsläppen lite inom ett väldigt specifikt område, även om det ser snyggt ut i statistiken. Det viktiga att få ned utsläppen på totalen. Det är alltså en inriktning, inte något specifikt, som kommer att lyftas upp på måndag i och med att det är en väldigt övergripande diskussion med den nya kommissionären.

Jag tror att jag har täckt in det mesta nu.

Anf. 60 AIDA BIRINXHIKU (S):

Tack, ministern, för svaret!

Jag vill inleda med en fråga. Eftersom Tysklands val eller snarare avsaknad av elprisområdesindelning inte är någon ny problematik undrar jag vilka länder som Sverige traditionellt sett och under den senaste tiden har kroat arm med för att trycka på. Hur har detta arbete sett ut?

Jag håller fast vid den avvikande ståndpunkt vi har anmält främst vad gäller att Sverige behöver vara pådrivande för regelförändringar när det kommer till det gemensamma regelverket för elmarknaden.

Slutligen: Även om jag kan ha förståelse för ministerns arbetssätt – att arbeta flexibelt och inte peka ut enskilda länder – bör man åtminstone redogöra för de konsekvenser som Tysklands val eller avsaknad av indelning i elprisområden får för elpriserna i södra Sverige.

Anf. 61 LORENA DELGADO VARAS (V):

Tack för svaret! Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt som vi anmält tidigare. Vi har länge förespråkade Sverigepriser, och detta är något som ministern kan ha med sig.

Vi ser med oro på att Sverige försöker påverka angående kärnkraften. Vi ser gärna att man arbetar med förnybar energi. Vi behöver göra omställningen så snabbt och effektivt som möjligt, och där ser vi inte att kärnkraften är vägen framåt.

I övrigt gäller vår tidigare anmälda avvikande ståndpunkt.

Anf. 62 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Först och främst arbetar vi såklart tätt med de länder som ingår i kärnkraftsalliansen. Det är numera en majoritet av EU-medlemsländerna. Där finns en grundförståelse, oavsett om man har mycket eller lite kärnkraft. En del av de länder som är med i kärnkraftsalliansen avser inte att själva bygga mer ny kärnkraft i närtid men ser ändå behovet av mer baskraft in i systemet för att jämna ut prisfluktuationerna.

Givet att elektrifiering är en så pass stor del i EU:s strategi för att nå klimatmålen framöver, både för transportsektorn och för den tunga industrin, blir frågan om baskraft – el som är tillgänglig 24:7 365 dagar om året – viktig för många länder. Där jobbar vi väldigt strategiskt. Vid nästan varje energiministerrådsmöte – utan undantag, tror jag – har vi i kärnkraftsalliansen förmöten eller möten i samband med rådsötet där vi inte bara tar upp kärnkraftsrelaterade frågor utan även talar brett om baskraft i systemet. Detta är ett både taktiskt och strategiskt viktigt format för Sverige att arbeta inom.

Nu har också Belgien anslutit sig. Landet har varit en viktig förespråkare för förnybar kraftproduktion men framhåller också baskraft, som kan vara förnybar i form av vattenkraft eller komma från kärnkraft.

I övrigt har jag en kommentar till Vänsterpartiet. Vi noterar ståndpunkten och är väl medvetna om den. Vi trycker fortsatt på för och framhårdar i regeringens linje att alla goda krafter behövs men att olika kraftslag naturligt kommer med olika egenskaper inne i systemet. Då behöver man se hur de arbetar tillsammans på en välfungerande elmarknad.

Jag har en sista kommentar. Vi har flera länder som nu ingår i översynen av elområdesindelningen. Det är bland annat Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna och Sverige. Vi i Sverige har också en egen pågående översyn av vår elprisområdesindelning, som görs

kontinuerligt utifrån de flaskhalsar som finns. Det är några av de länder som vi kan namnge och som finns i den översyn som vi samarbetar om.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkter anmällda från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 64 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Det finns inga övriga frågor.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för deltagandet vid dagens sammanträde i EU-nämnden. Vi önskar en fortsatt trevlig lucia och trevlig helg, när det blir dags.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari med medarbetare hjärtligt välkomna till EU-nämnden.

Även om rubriken för denna punkt är kort är området desto mer komplext.

Vi börjar med återrapporten.

Anf. 67 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Jag har inget att tillägga utöver den återrapport som lämnats.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till rådsdagordningen och dagordningspunkt 3, Förordningen om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening.

Anf. 69 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! På miljørådet tas förordningen om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening upp för antagande av allmän riktlinje.

Regeringen anser att förordningen är ett viktigt medel för att nå det mål om en minskning av mikroplastutsläpp med 30 procent till år 2030 som finns i EU:s handlingsplan för nollutsläpp. På miljørådet kommer jag därför att trycka på vikten av att förordningen håller en hög ambitionsnivå.

Inga utestående knäckfrågor återstår för Sverige, och regeringen avser att stödja antagandet av den allmänna riktlinjen.

Förslaget har förbättrats under rådsförhandlingen och har gått åt rätt håll utifrån svenska ståndpunkter. Bland annat har man, för att sträva efter likabehandling, infört krav som motsvarar varandra för både transportörer i EU och transportörer utanför EU.

Påföljdsbestämmelserna har anpassats till reglerna i industriutsläppsdirektivet, och detta borde underlätta genomförandet av dem i Sverige. Det är vi också nöjda med.

Sedan är det väldigt bra att vi har fått gehör för vårt förslag om att en översyn ska göras av åtgärder för utsläpp av mikroplaster från andra källor, såsom färg och textil.

Den mest diskuterade frågan under förhandlingen har varit huruvida man skulle inkludera krav på havstransporter av plastpellets i förordningen. I denna fråga anser regeringen att det är viktigt att EU fortsätter att driva på för bindande globala regler under IMO, men då dessa bindande regler kan dröja ser vi positivt på det tillägg om havstransporter som har gjorts under förhandlingarna. Tillägget innebär att EU går före i IMO och ställer krav på havstransporter av plastpellets i EU-förordningen.

Det är viktigt att reglerna är i linje med de frivilliga rekommendationer som IMO har antagit.

En del tekniska detaljer kan ytterligare förfinas under trilogen gällande ansvar och roller för olika aktörer inom sjöfarten.

Anf. 70 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till miljöministern för föredragningen.

Det är väldigt glädjande att det är en förhandling som har rört på sig i en positiv riktning. Vi har tidigare efterfrågat om det finns mekanismer för en senare implementering av detta. Jag vill börja med den frågan. Jag är också nyfiken på om det i ett senare skede kommer att finnas certifiering eller liknande som kan vara en del av implementeringen.

Jag vet från miljö- och jordbruksutskottet att man har diskuterat att också få in i ståndpunkterna att det ska finnas med högre ambitioner och att Sverige ska driva på för det. Jag vet inte om det är någonting som redan är reflekterat i ståndpunkten. Jag nöjer mig med de två frågorna.

Anf. 71 JYTTE GUTELAND (S):

Ordförande! Tack till miljöministern för detta.

Vi socialdemokrater delar regeringens ståndpunkt. Vi tycker att det är någonting väldigt viktigt för EU. Vi anser att mikroplaster har en stor förorenande roll i våra hav.

Vi ser också hur mikroplaster ofta fungerar som en magnet för kemikalier som därmed blir långlivade. Det leder till stora utmaningar både för ekosystem och i förlängningen också för människors hälsa. Vi menar att det är väldigt viktiga framsteg för unionen att ta när det gäller mikroplaster.

När det gäller just pellets och mikroplastutsläppen från dessa stöttar vi all ambition här. Vi vill också påpeka att HaV har sagt att det inom fältet mikroplaster kan vara en lättare plast att komma till rätta med. Nu vet vi att spillet utanför Spaniens kust var väldigt olyckligt. Men det är ändå någonting som man industriellt har mer koll på än en del andra mikroplaster.

Därför tror vi i likhet med HaV att man för att komma till målet om 30 procent kan jobba extra ambitiöst också med de här frågorna. Det vill vi skicka med, men det är inget tillägg till ståndpunkten. Vi vill skicka med att all ambition där är bra.

När det gäller IMO vill vi säga att det är jättebra att EU går före. IMO har långsamma processer när det gäller sådana här frågor. Det har vi kunnat se tidigare inte minst på klimatområdet. Den kan sätta sådana frågor i riktig långbänk.

Ofta reagerar IMO starkare när EU går före. Det har också funnits flera lagstiftningsprocesser där EU har kunnat driva på regelförbättringar globalt i IMO genom att som union vara i framkant. Jag vill verkligen uppmuntra EU att ta den rollen också i IMO.

Anf. 72 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag kanske inte hängde med riktigt. Jag vill bara veta vad regeringen har för ståndpunkt angående kraven på små och medelstora företag.

Anf. 73 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! Vad gäller högre ambition kommer regeringen att trycka på för att förordningen ska hålla hög ambition på plats. Vi menar att det är väldigt positivt att det har blivit ett förbättrat och förstärkt förslag.

Det som också är relevant att tänka på här inte minst för Sveriges del är att Sverige är bra på att hantera sådana här frågor. Vi har ett aktivt arbete för att komma åt mikroplaster i vårt samhälle. När vi har en så pass utbredd inre marknad är det väldigt viktigt att också andra EU-länder lever upp till hög standard.

Annars är det lite så att de svenska företagen anstränger sig nästan förgäves om det är så att andra företag fortfarande kan gynnas av att exportera saker som inte håller en hög kvalitet och som bidrar till spridningen av mikroplast på olika sätt. Det är väldigt bra om vi på olika sätt kan få till en starkare inre marknad för kemikalier och mikroplaster. Detta är en del i det arbetet.

Precis som ledamoten Guteland också lyfter fram har HaV påpekat att det är ett ganska kostnadseffektivt sätt att minska spridningen av mikroplaster. Det menar vi är väldigt positivt.

Angående frågan om små och medelstora företag är en framgång i förordningen att det förslag som nu ligger på bordet utgår från mängden mikroplaster eller plastpellets som du hanterar. Det finns vissa små företag som kanske hanterar stora mängder mikroplaster medan det kan finnas större företag som hanterar små mängder. Det är viktigt att små och medelstora företag inte kommer undan endast på grund av deras storlek, utan det ska påverkas av mängden mikroplaster du hanterar helt enkelt.

Angående frågan om mekanism för senare implementering och certifiering tänkte jag lämna över till kanslirådet Lisa Anfält Widlund.

Anf. 74 Kanslirådet LISA ANFÄLT WIDLUND:

När det gäller certifiering finns det som del av förordningen att om man hanterar stora volymer pellets, över 1 000 ton, ska man också ha en certifiering för detta. Det finns också undantag för det om man har ett miljöledningssystem, ett EMAS-system. Där har också tillagts under förhandlingarna att även ISO 14001, som vi använder mer i Sverige, också kan få undantag från certifieringskravet för att man redan har en certifiering.

I övrigt när det gäller mekanismer för senare implementering antar jag att Rebecka Le Moine menar genomförandet i Sverige. Det är förstås någonting som vi kommer att titta närmare på. Det återstår fortfarande en liten del av förhandlingarna. Vi kommer förstås att titta närmare på det. Det kommer att involvera flera olika myndigheter.

Troligen får Naturvårdsverket en roll i någonting. Det handlar om att upprätta register, tillsyn förstås för både havstransporter och också andra transporter och olika anläggningar. Det är flera delar man behöver titta på där, men vi har inte riktigt kommit dit än. Jag tror att det var alla frågor.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Nej, inte Miljöpartiet. Ni har släppt den.

Anf. 76 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi vill nog fortfarande se bindande krav för alla företag. Det omfattar inte mikroföretag. Vi tänker att det är bättre att ha övergripande regler.

Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi ser att förhandlingarna har rört på sig en väldigt bra riktning. Vi har haft en avvikande ståndpunkt tidigare. Vi vill att det ska bli så omfattande och kraftfullt som möjligt. Jag nöjer mig med att göra ett medskick.

Anf. 78 ORDFÖRANDE:

Då är det förtydligat. Vi har stöd för regeringens redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4.

Anf. 79 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Jag förstår förenklingen med att inte läsa upp rubriken för punkten. Vi tenderar särskilt i miljørådet att ha många långa och krångliga namn.

Detta rör policydebatten som kommer att hållas på miljørådet angående förslaget till förordningen om cirkulära krav för konstruktion av fordon och för hanteringen av uttjänta fordon. Frågorna som kommer att diskuteras rör bland annat andel återvunnet innehåll i nya fordon samt ett utökat tillämpningsområde.

Regeringen står bakom den tidigare överlagda svenska ståndpunkten såsom den presenterats i fakta-PM, i vilken regeringen välkomnar en förordning som bidrar till att nå ett mer resurseffektivt, fossilfritt och självförsörjande EU där fordon är återanvändbara i högre grad, där uttjänta fordon ingår i giftfria högkvalitativa kretslopp och där avfallet minimeras.

En viktig fråga för regeringen är att lagstiftningen värnar om det rörliga kulturarvet i Sverige. Vi har lagt fram ett förslag till att fordon av särskilt kulturellt intresse ska undantas i ELV-definitionen, det vill säga vad som kommer att anses vara ett uttjänt fordon. Detta har vi lyckats med. Det svenska textförslaget utgör numera en del av kompromisstexten. Därtill ska bedömningen av vad som utgör ett fordon av särskilt kulturellt intresse vara en nationell bedömning.

Vidare anser regeringen att andelen återvunnet material i nya fordon bör vara hög. Regeringen ser även ett behov av att tydliggöra hur förekomsten av eventuellt skadliga ämnen i fordon ska minimeras samt hur krav på information om sådana ämnen bör regleras.

Vi ser fram emot en intressant diskussion på miljørådet eftersom detta är en policydebatt.

Anf. 80 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara göra ett medskick till statsrådet.

Att hänvisa till en svensk ståndpunkt långt bak i ett fakta-PM känns som en ganska krånglig väg, eftersom det är här och nu som vi har mandatgivningen för vad regeringen ska ha för mandat i just den här frågan.

Nu tyckte jag ändå att miljöministern i det muntliga, det talade ordet, förklarade lite vad man hänvisade till i fakta-PM:et. Men det blir ganska

svårt att följa vad det är för ståndpunkt som regeringen söker. Det var en sak.

Kan miljöministern säga att regeringen vid den här diskussionen kommer att vara väldigt tydlig med att man säkrar det som gäller för veteranbilarna i Sverige, så att det faktiskt är så att veteranbilarna i Sverige och kulturen kring dem inte ska vara hotad?

2024/25:15
13 december

Anf. 81 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! Tack, vice ordförande Matilda Ernkrans, för frågan.

Det vi kan redogöra för är att den svenska ståndpunkten just nu finns i kompromisstexten. För oss är det såklart oerhört viktigt att den kvarstår i kompromisstexten. Vi kommer att trycka på för att veteranbilarna ska undantas i ELV-förordningen.

Vi är positiva till att andra länder har kunnat ta emot vår lite särskilda kulturella situation på ett bra sätt. Det som också har påverkat är utrymmet för en nationell bestämmelse för vilka fordon som ska klassas enligt detta och inte. Det gör att länder som inte har samma typ av rörligt kulturarv kan hantera ELV-förordningen på det sätt som de vill göra.

För oss har det varit viktigt att få igenom en förbättring för oss i Sverige men samtidigt inte begränsa andra länder eftersom vi har särskilda behov. Det har vi fått gehör för. Så länge vi har gehör för det är vi väldigt positiva till att förslaget går igenom.

Anf. 82 MARTIN KINNUNEN (SD):

Vi tycker att det är en bra svensk ståndpunkt. Den är väldigt tydlig med att det rörliga kulturarvet ska värnas och att det ska vara en nationell bedömning av vad som anses vara fordon av särskilt kulturellt intresse.

Det här är en fråga som engagerar många medborgare. Det finns ett flertal intresseorganisationer, och det samlas in namn och så vidare. Utifrån de kontakter jag har haft med dem är de nöjda med den svenska ståndpunkten. De är också positiva till det arbete som har bedrivits från svenskt håll.

Däremot finns det fortfarande en oro. Jag tänkte att jag skulle fråga lite om artiklarna som jag har fått till mig att det finns en oro kring. Kanske det finns personer vid bordet som svara på det.

Det rör sig om artikel 37, vilket berör ägarskiften. Här finns en oro från intresseorganisationerna. Det handlar om att en ny yrkesgrupp ska utses av den kompetenta myndigheten, kanske i Sverige Naturvårdsverket.

Finns inte en godkänd kontrollmyndighet ökar kostnaden för verkstäder, bilhandlare, privatpersoner, med flera, när de ska sälja sitt fordon. Man är orolig för att den administrativa bördan kommer att öka i det här fallet.

Det vore intressant att höra utifrån ett svenskt perspektiv om det är en oro som man delar, eller om man tycker att det finns i artikel 37 ändå är ok.

Vad gäller artikel 37.5 finns det också en oro över att myndigheterna i händelse av tvivel kan kräva fordonsägarna på bevis. Bevisbördan ligger då på fordonsägaren. Det man undrar är när ett sådant bevis ska krävas och inte. Är det en nationell befogenhet att avgöra det? Hur ligger det till?

Artikel 38 gäller förbudet mot export om fordonet inte har en godkänd kontrollbesiktning. Näringen anser att om ett fordon inte uppnått ELV och

saknar godkänd kontrollbesiktning ska det kunna exporteras till åtminstone OECD och EEA-länder. Är det något man jobbar med att justera?

Det var nog det viktigaste. Vi kan säkert hitta fler tillfällen att fråga om fler detaljer.

Anf. 83 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Tack för dessa många initierade och något tekniska frågor! I svaren lär det också bli lite tekniskt, men jag ska göra mitt bästa.

Den första frågan som ledamoten Kinnunen ställde rörde helt enkelt vilket utrymme myndigheterna har att agera. Det är såklart oerhört viktigt.

Vi förstår att det finns en oro från svenskar som kör veteranfordon. Vi vill vara väldigt tydliga med att när det gäller om en fordonsägare kan tvingas skrota sitt fordon om det av en myndighet bedöms vara uttjänt kommer det aldrig att kunna avgöras på godtyckliga grunder. En avfallsklassificering enligt ELV-förordningen kräver att specifika krav, som anges i en bilaga, ska vara uppfyllda för att man ska kunna ställa ett sådant krav på fordonsägaren. Det innebär att myndighetens handlingsutrymme vad gäller skrotningstvång är väldigt begränsat. Det finns inte mycket svängrum. Det kommer inte att fattas godtyckliga beslut, utan man ser till att de specifika krav som anges i bilagan är uppfyllda – annars kan man inte ställa ett sådant krav.

Det som gör detta lite krångligt är att även andra förordningar, exempelvis om avfallstransport, påverkar. Men en bedömning av om en bilägare är skyldig att göra sig av med sitt fordon enligt avfallsdirektivet kommer att kräva att en sådan skyldighet finns specifikt angiven i annan lagstiftning.

Angående artikel 37 om ägarskiftet och artikel 37.5 håller vi väldigt noga koll på det som händer. Vi är medvetna om att det har gjorts förändringar där som enligt vår bedömning verkar konstiga. Vi kommer att behöva klargöranden av vad man menar och också redogörelser för fakta. Vi tror att det redan där åtminstone kommer att kunna ske förbättringar. Men vi kommer att behöva hålla ordning på den artikeln och tar gärna emot hjälp av alla flitigt engagerade ledamöter för att göra det. Låt oss hålla en god dialog kring det!

Diskussionen och hanteringen av artikel 37 och 37.5 kommer att ske först senare i vår. Det som tas upp på miljørådet nu är helt enkelt en policydebatt, och i den kommer Sverige såklart att påpeka att vi är positiva till att Sveriges särskilda förslag som skapar utrymme för vårt rörliga kulturarv finns med i kompromisstexten. Det är den nivån det kommer att hållas på.

Vad gäller krav på fordonsägare och oklarheter om var bevisbördan kommer att landa är det en sak som vi noga kommer att övervaka för Sveriges del och se till att utfallet blir så bra som möjligt. Men under den kommande policydebatten kommer inte de frågorna att beröras. Det blir snarare i förhandlingen under våren. Vi kommer som sagt att hålla noga koll på det här och tar gärna emot all hjälp som går att få.

Anf. 84 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi har ingenting emot veteranbilar. De är fina. Det jag däremot vill ta upp är att vi anmälde en avvikande ståndpunkt förra gången eftersom vi

Anf. 85 REBECKA LE MOINE (MP):

Även vi anmälde avvikande ståndpunkt, men jag tycker att det här känns som en balanserad ståndpunkt från regeringens sida.

Jag har en fråga om producentansvaret. Jag tycker att mycket av detta låter väldigt positivt, även för konsumenten eller i det här fallet bilföraren eller bilägaren. Det står lite om export av begagnade fordon från EU. Finns det något om hur man ser på importen, alltså hur man ska hantera den här lagstiftningen vid import? Det känns som en relevant fråga med tanke på ansvarsutkrävande och producentansvar.

Anf. 86 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Det finns mycket diskussioner på olika fronter i miljørådet om just producentansvaret, men den här frågan och ELV-förordningen berör bara export och inte import. Därmed påverkas man inte på det sättet.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkt anmäld av Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Meddelande om Europas klimatmål för 2040.

Anf. 88 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! I miljørådet väntar en riktlinjedebatt om kommissionens meddelande om EU:s kommande klimatmål för 2040. Meddelandet om ett europeiskt klimatmål för 2040 presenterades den 6 februari i år. I meddelandet rekommenderar kommissionen ett mål om 90 procents nettominskning av utsläppen till 2040 jämfört med 1990. Den rekommenderade målnivån grundar sig på en konsekvensanalys och ligger inom det spann som EU:s vetenskapliga klimatråd har förordat. I början av 2025 väntas kommissionen presentera ett förslag till ändring av EU:s klimatlag där den rekommenderade målnivån till 2040 väntas ingå.

Regeringen stöder som utgångspunkt kommissionens rekommendation och anser att EU ska anta ett mål som innebär att nettoutsläppen minskar med 90 procent till 2040 jämfört med 1990. Stödet för den rekommenderade målnivån förutsätter att dess genomförande bedöms vara realistiskt, och det ramverk som ska genomföra målnivån måste därför omfatta de punkter som anges i den kommenterade dagordningen. Sammanfattningsvis handlar de om ökad konvergens mellan medlemsstater, förändrad syn på LULUCF, fokus på kostnadseffektiva styrmedel, ökade incitament för bio-CCS och en teknikneutral energipolitik.

Regeringen konstaterar att det rådande politiska omvärldsläget gör att allt högre krav ställs på europeiskt ledarskap i klimatomställningen om Parisavtalets mål ska kunna uppnås. Sverige bör verka för att EU genom det nya nationellt fastställda bidraget som ska lämnas in 2025 – EU:s NDC – visar ledarskap genom att visa hur klimatomställningen kombineras med ökad konkurrenskraft. Därigenom kan vi påverka andra stora utsläppare

att göra mer, med utgångspunkt i kommissionens rekommenderade målnivå.

Regeringen anser även att EU bör utreda möjligheterna att nyttja samarbeten inom Parisavtalets artikel 6 för att uppnå klimatmålen. Sådana samarbeten kan stödja klimatomställning i utvecklingsländer, bidra till globalt minskade utsläpp, främja privata investeringar i klimatåtgärder samt bidra till en kostnadseffektiv uppfyllelse av EU:s klimatmål. Ett mål om att minska nettoutsläppen med 90 procent till 2040 jämfört med 1990 innebär enligt kommissionens konsekvensanalys en samhällsekonomiskt effektiv bana mot EU:s långsiktiga mål. Regeringen bedömer, med ovan nämnda reservationer, att detta mål ökar förutsättningarna att nå det nationella nettonollmålet till 2045 på ett kostnadseffektivt sätt.

Vidare utgör det rekommenderade målet en drivkraft att ta vara på outnyttjad potential för cirkulär ekonomi inom industrin, vars åtgärder bidrar till utsläppsminskningar, konkurrenskraft och minskad sårbarhet.

Anf. 89 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack, klimatministern, för redogörelsen!

Vi socialdemokrater håller fast vid vår ståndpunkt. Vi anmälde redan tidigare en avvikande ståndpunkt angående detta, och den handlar om att vi står upp för 95 procent till 2040. Vi tror att det är bra att det finns några länder som drar ytterligare. Vi ser vikten av att hamna där. Även kommissionen och EU:s klimatråd har visat att det har positiv effekt för unionen att anta detta mer ambitiösa spann till 2040. Vi var tidiga med att säga det. Vi noterade att flera oppositionspartier också gjorde det. Det fanns alltså ett positivt tryck. Vi tycker såklart att det är tråkigt att behöva dra regeringen framåt, men nu hoppas vi att den svenska regeringen ska kunna dra övriga EU framåt i de här viktiga frågorna.

Vi tror att dessa mål har väldigt stor betydelse för hela klimatpolitiken i EU. Man kan tycka vad man vill om olika procentsatser, men faktum är att de får en väldig styrande kraft för mycket lagstiftning. Därför är det här ett oerhört viktigt beslut och en oerhört viktig förhandling.

När det gäller argumentationen här – det första, andra, tredje, fjärde och femte – känns det som att man har matat in många hängslen och livremmar för att tillfredsställa mindre klimatengagerade partier. Det tycker vi är synd, eftersom det ger en bild av att man går in i förhandlingen med armbågen. Jag hoppas att det inte är klimatministerns ansats, för det ger inte den kraft som man vill se. Det ska kännas självklart vad som ska uppnås. Om man går in så här prematurt med lagstiftning som man kan behöva hantera längre fram ger det vid handen att det känns negativt och att man bara kan gå vidare om vissa saker är uppfyllda.

Vi vill påpeka att det här handlar om en riktning som EU behöver ta för planetens och klimatets skull och för att leva upp till Parisavtalet. Vi behöver ta vårt ansvar i förhållande till de utsläpp vi spytt ut under hela industrialiseringen och som många utvecklingsländer nu lider av konsekvenserna av på ett ännu allvarligare sätt. Klimatministern vet ju efter klimattoppmötet under hösten vilka spänningar det skapar i världen. EU behöver visa att man är ett föredöme nu, vilket man inte varit tidigare. Åren från det att klimatlagen kom och framåt är väldigt viktiga för att skapa oss en trovärdighet även globalt.

Vi socialdemokrater vill också stryka några saker.

Vi vill till exempel stryka några brasklappar i andra stycket om att regeringen inte kan acceptera att länder som når nettonollutsläpp måste kompensera. Vi tycker att det är prematurt att skriva så nu.

I det fjärde stycket vill vi ta bort text från och med meningen: ”Regeringen anser att dagens system med nationella åtaganden enligt ansvarsfördelningsförordningen ska upphöra efter 2030.” Vi tycker att det är att gå händelserna i förväg. Vi menar att ESR än så länge har en otroligt viktig roll för att alla länder ska göra sitt, och då blir det märkligt att nu tala om att den lagstiftningen inte ska finnas.

Däremot är vi positiva till att bygga ut utsläppshandeln, och det vill vi vara tydliga med. Det handlar bland annat om ETS 2. Det har vi deklarerat många gånger. Vi tror att lagstiftningarna kan behöva komplettera varandra, men den delen vill vi ha kvar i det här stycket.

Vi vill också stryka det som har med artikel 6 och Parisavtalet att göra. Det är på många sätt positivt att världen globalt kommer överens om olika mekanismer för att kunna förhandla, men att säga det här från EU:s sida nu skulle kunna ge vid handen att vi i Sverige vill köpa oss fria från vår egen reduktion. Det är inte den signal man behöver ge just nu till vare sig utvecklingsländer eller oss själva. Därför vill vi socialdemokrater inte ha med det stycke som handlar om Parisavtalets artikel 6.

Vi tycker för övrigt att Sverige ska hålla sig till teknikneutral energipolitik och inte ta med specifika kraftslag. Vi vill därför ta bort skrivningen om kärnkraft. Den har ju historiskt sett inte hört hemma på EU-nivå. Förra gången regeringen lyfte frågan om kärnkraft noterade vi att man fick komma hem med svansen mellan benen. Varför vill man återigen ta upp sådana frågor i klimatdebatterna i EU? När det gäller EU håller vi ju oss normalt sett till en nationell energimix.

Anf. 90 ANNA LASSES (C):

Vi i Centerpartiet står fast vid vår avvikande ståndpunkt, och Jytte Guteland sa också väldigt många kloka saker. Jag håller med om att ”inklusive kärnkraft”, i tredje stycket på sidan 7, ska tas bort. Jag funderar på om inte också vi ska hänga med på att stryka stycket om artikel 6.

Vi har alltså vår tidigare avvikande ståndpunkt samt dessa båda saker.

Anf. 91 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi i Miljöpartiet tycker att de förslag som har framförts från Socialdemokraterna om att stryka vissa meningar och stycken är bra, och vi håller med. Vi ansluter oss till deras avvikande ståndpunkt.

Jag vill även framföra vår egen avvikande ståndpunkt, som har blivit lite mer utförlig sedan vi senast behandlade ärendet.

Till att börja med konstaterar jag att mål om att minska nettoutsläppen med 90 procent till 2040 i förhållande till vad de var 1990 inte tar hänsyn till EU:s historiska skuld till klimatförändringar, EU:s globala ansvar eller behovet av att i ett läge med accelererad global uppvärmning kraftigt minska EU:s kumulativa utsläpp fram till 2050.

Miljöpartiet anser att Sverige bör verka för ett nytt klimatmål till 2040 som är i linje med klimatvetenskapen, vilket innebär mål om att binda mer kol i skog och mark än vad EU släpper ut 2040. För att uppnå 2040-målet bör EU fokusera på faktiska utsläppsminskningar och öka nettoupptaget

av koldioxid inom LULUCF-sektorn, särskilt genom kostnadseffektiva naturliga kolsänkor och permanent negativa utsläpp. Ramverket behöver beakta skogs- och jordbrukssektorn och dess viktiga roll i klimatomställningen som kolsänkor men även vad gäller klimatreiliens.

Dessutom behöver lagstiftningsarbetet utformas på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på livsmedelsmarknaden, skapar läckage av utsläpp eller hämmar livsmedelsproduktionen.

Miljöpartiet menar att det behöver skapas incitament för de negativa utsläppen inom post-2030-ramverket. Jordbrukare och skogsbrukare behöver få en skälig ersättning för ekosystemtjänster som de står för vad gäller både klimat och biologisk mångfald. Det kan handla om någon form av biokrediter och kolkrediter kopplade till detta arbete.

Vidare anser vi att system för handel med utsläppsrätter även fortsättningsvis behöver vara centralt i EU:s klimatarbete, men det behöver också breddas för att inkludera fler verksamheter och fler fossila utsläpp, till exempel fartyg, mindre fartyg och höghöjdseffekten hos flyg.

Det kommande klimatramverket behöver dessutom ha en kostnadseffektiv ansats.

Sverige behöver verka för att dagens system för nationella åtaganden enligt ansvarsfördelningsförordningen ska fortsätta efter 2030. Systemet behöver ta olika medlemsstaters förutsättningar i beaktande. Det kräver nationellt anpassad lagstiftning för sektorer där det är som mest effektivt.

Vi ser allvarligt på att Sveriges regering underminerar EU:s arbete för att snabbt fasa ut fossil energi genom att särskilt lyfta fram kärnkraften. Kärnkraft genererar ju tillskott av el om tidigast 15 år och gör det till en mycket högre kostnad än förnybar elproduktion. Vi menar att förnybar elproduktion är ett teknikneutralt sätt att beskriva sådan elproduktion som är snabbast att komma på plats och därför bäst kan bidra till utsläppsminskningar i närtid.

Vi anser också att Sverige bör driva på för standpunkten om att nya klimatmål måste kombineras med kraftfull politik för grön omställning. Vi är väldigt kritiska till regeringens standpunkt om att nyttja samarbeten inom Parisavtalets artikel 6 för att uppnå klimatmålen. Det är ett stycke som bör strykas. Vi anser att klimatkompensation i tredjeländer inte ska räknas av mot EU:s egna klimatmål och att EU behöver införa mål för konsumtionsbaserade utsläpp för att hantera utsläpp i EU som bidrar i tredjeländer.

Anf. 92 LORENA DELGADO VARAS (V):

För det första har vi ett nettonollmål till 2040, något jag gärna vill lyfta fram.

För det andra ska rika länder enligt Parisavtalet gå före fattiga länder och driva på utsläppsminskningen i högre takt. Detta vill jag ska framföras i uttalandet.

Arbetet bör ske rättvist så att folk känner sig väl förankrade i arbetet och inte känner att de behöver ta de större smällarna som arbetet kan komma att bidra till. Det kan gälla energipriser och vardagsliv.

I övrigt vill jag lyfta fram vår tidigare avvikande standpunkt. Jag håller med Socialdemokraterna om bland annat Parisavtalets artikel 6, som inte tillför något.

Det här var mestadels redogörelser för era ståndpunkter, vilket vi inte behöver nöta. Det är fullkomligt rimligt att oppositionen och regeringen har olika syn på klimatfrågan.

Vi menar att det är helt avgörande att Sverige ökar sitt internationella engagemang och att det reella kapitalet i klimatomställningen ökar på andra platser än i Europa. Det kan inte bara handla om bistånd, utan det måste också vara riktig privat kapital. Man måste gå in med utsläppshandel för att köpa utsläppsminskningar, det vill säga genom artikel 6-mekanismen som finns i Parisavtalet.

När man talar om spänningar på COP-möten, om trovärdigheten i ett globalt perspektiv, om fattiga länder och om historiska skulder måste man förstå i vilken kontext man gör det. När vi är på globala klimatförhandlingar handlar det alltså om att utvecklingsländer som Singapore, Saudiarabien och Sydkorea, som enligt FN:s definition är utvecklingsländer, ska ta del av finansiellt stöd till klimatomställning av exempelvis europeiska länder som kan vara i en mycket tuffare ekonomisk situation än vad Saudiarabien, som är ett väldigt rikt land, uppenbarligen är i.

Vi står inför utmaningar som att en majoritet av länder som uppenbarligen får starkt gehör inte vill skriva in sådant som handlar om utfasning av fossila bränslen. Det är på den nivån den globala klimatkampen förs.

Jag tror att det är viktigt att tänka på sammanhangen. Artikel 6 är inte en signal, och det handlar inte om att på olika sätt skicka signaler, fränsäga sig sin historiska skuld eller köpa sig fri. Det handlar helt enkelt om att fler investeringar måste ske i omställningen, inte minst i länder som inte lyckas och som till skillnad från EU tyvärr har dubblat sina utsläpp de senaste 20 åren medan EU arbetar hårt för att minska dem.

Det är här den stora klimatfrågan är, menar vi, och det är där slagfältet finns.

När det gäller EU:s 2040-mål och EU:s arbete för att nå målen, vilket inte minst Fit for 55 redogör för, är det väldigt viktigt att ha en vetenskaplig förankring. Kommissionen måste kunna luta sig mot den konsekvensanalys där 90 är en siffra som kan vara ett starkt och ambitiöst mål och som också är realistiskt och genomförbart.

Jag vill bara tydliggöra att när vi inför diskussionen på nästa rådsmöte lyfter upp sådant som artikel 6 handlar det om att EU, enligt oss, kan utröna möjligheter för artikel 6-samarbeten. EU kan också stärka legitimiteten i artikel 6-samarbeten och kan öka kredibiliteten och kvaliteten på sådana insatser genom den starka institution EU ändå är världen över för klimatomställningen. Vi menar att det är ett ledarskap som EU behöver visa nu.

Det är helt okej om man inte gillar artikel 6-samarbeten, men man måste inse att vi vid det senaste COP-mötet fattade rejäla beslut för utvecklingen av artikel 6-samarbeten globalt. Dessa samarbeten påbörjas nu och kommer att genomföras. Antingen är EU där och genomför dem med hög kvalitet, kredibilitet och klimatansats, eller så görs artikel 6-samarbeten av andra länder medan Sverige och EU-länderna står utanför. Detta är alternativet, vilket är viktigt att ha med sig när man menar att vi ska hålla oss undan artikel 6. Gör man det skapar man ett vakuum.

Slutligen vill jag säga något om varför regeringen skriver in sådant som exempelvis rör kärnkraft. Jag vill påpeka att jag självklart blir besviken när vi lämnar miljöråd där man fortfarande är kritisk till kärnkraft och där det finns en majoritet bland ministrarna för att inte ta in skrivningar som är positiva till den rena energi som kärnkraften utgör.

I detta sammanhang, när vi skriver in sådant som teknikneutral energipolitik och att kärnkraften ska ingå, handlar det om en likställd hantering av fossilfria kraftslag i till exempel förnybartdirektivet. Vi menar att det är att stå upp för svenska intressen och för Sveriges sak och det som har gjort att vi har ett snudd på rent elsystem. Vi kommer att ta varje tillfälle i akt att trycka på för en teknikneutral ansats i EU:s lagstiftning som rör klimatet. Vi ser ingen anledning att inte göra det i detta sammanhang. Det är viktigt för oss att driva på för svenska intressen – för skogen, kärnkraften och annat som vi tycker är viktigt.

Anf. 94 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Sverigedemokraterna står bakom ståndpunkten och tycker att den är väl avvägd.

Jag noterade diskussionen i miljö- och jordbruksutskottet i går. Den var något märklig. Sverige måste naturligtvis kunna säga att vi ska minska utsläppen, vilket är en otroligt viktig fråga. Men det är minst lika viktigt hur vi gör det. Om vi då inte ska nämna olika utmaningar med att minska utsläppen och hur man kan göra det på bästa sätt blir det märkligt.

Är detta något där Sverige skiljer ut sig? Nämner vi andra rättsakter än andra länder? Skiljer vi ut oss i hur vi talar om kärnkraft eller skog? Finns det andra länder som i arbetet också nämner *hur* de ska uppnå 2040-målet?

Vi har ju tidigare i dag avhandlat hur oenig oppositionen är, även om den enas ibland. Nu är den enig om att det inte ska stå något om kärnkraft. Det finns ju uppenbara mål på EU-nivå som motverkar i kärnkraft. Om ett land investerar i mycket kärnkraft riskerar det att bryta mot EU-lagstiftningen. Därför är det relevant att tala om detta när man ska säga något om arbetet framgent.

Detsamma gäller skogen. Om vi inte kan använda skogen i klimatomställningen blir det svårare att uppnå 2040-målet. Det blir märkligt, och jag har svårt att förstå varför vi inte ska tala om *hur* vi ska bedriva klimatpolitiken utan bara *att* vi ska bedriva en klimatpolitik.

Anf. 95 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! På den raka frågan om det på något sätt är unikt att Sverige lyfter svenska intressen i samband med en förhandling om EU:s 2040-mål är svaret självklart nej. Alla länder kommer ju att föra talan för sin sak. Man kan göra det på olika sätt. Antingen gör man det genom att inte redogöra särskilt tydligt för sina intressen och hoppas på att EU ska besluta i linje med dem, eller så är man väldigt tydlig och konkret med vilka intressen man som land har, vilka utmaningar man står inför och inte minst vilka möjliggörande element som krävs för 2040-målet.

Det som är väldigt relevant här är att det som faktiskt kommer att hända på miljörådet är en diskussion även om hur vi ska lyckas med målen. Det är inte bara en diskussion om 90, 95, 110 eller 80 procent, utan det vi diskuterar är också hur man ska lyckas genomföra klimatomställningen.

Det är tack och lov en väldigt intelligent nivå av klimatdebatt till skillnad från många andra internationella forum.

Här vill vi i Sverige såklart vara väldigt tydliga med hur vi arbetar med klimatomställning och vad det är som gör att vi har låga växthusgasutsläpp per capita – lägst i Europa tillsammans med Portugal – och det handlar inte minst om en sådan sak som kärnkraften.

Det blir alltså fullkomligt relevant, och ja, om man vill ha exempel på andra länder kan man notera att exempelvis den rödgröna regeringen i Tyskland ännu inte har sagt vad de föredrar för målnivå. De har inte uttalat sig. Med en snabb analys kan man då ändå komma till slutsatsen att det möjligen är eftersom man vill bevaka det egna landets intressen och på olika sätt trycka på för att få gehör för sin linje om Tyskland ska stötta, så att säga.

Det här är en fullkomligt naturlig del av hur man är engagerad och aktiv i EU:s arbete med lagstiftning – helt enkelt för att se till att ens lands intressen försvaras. Jag tycker därför att det är väldigt sunt att den svenska regeringen är en aktiv del av den debatten och ser till att inte minst en sådan fråga som svensk skog och svensk kärnkraft får utrymme i klimatdebatten.

Anf. 96 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jytte Guteland har föredragit hur vi socialdemokrater agerar i det här läget. Sedan konstateras det ju från alla håll och kanter att vi har lite olika ambitioner och lite olika syn. Den svenska regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna har väl sitt jobb att göra med att försöka få andra att förstå att man inte sänker de svenska klimatambitioner när man ökar svenska utsläpp och håller på att riskera hela den gröna nyindustrialiseringen i norra Sverige just nu. Hur man agerar när det gäller detta är ett ansvar som regeringen får ta.

Det jag skulle vilja lägga till bara för tydlighetens skull, om det var oklart, är att i ”fossilfritt” ingår ju både förnybart och kärnkraft.

Anf. 97 JYTTE GUTELAND (S):

Eftersom det verkade finnas frågor till hållningen från vår sida vill jag bara redogöra för varför vi tycker att det är rimligt att de som vill framåt när det gäller klimatfrågorna behövde visa korten tidigt när det gällde just måldiskussionen. Det är en fråga som är ledande för så mycket annat, och då är det ju viktigt att vara pigg i frågan. När det gäller frågor som rör *hur*, alltså när det handlar om enskilda direktiv, är det väldigt viktigt att vara pigg och snabb i samband med att dessa direktiv diskuteras.

I det här fallet verkar regeringen välja att göra tvärtom. Man är lite långsam att deklarerat vad man tycker om måldiskussionen, men man är pigg när det gäller att prata om direktiven. Det hade kanske varit mer av ledarskap om det hade varit tvärtom.

Tyskland brukar vara ganska sena, eftersom de har en inre struktur i Tyskland som gör att de ofta förhandlar ganska länge. Det vet klimatministern, och ändå vill hon göra sig rolig över Socialdemokraterna och låtsas att vi inte förstår hur förhandlingen går till på EU-nivå – möjligen lite smått irriterande. Däremot brukar Sverige vara ett av de länder som ganska tidigt deklarerar vad man tycker i sådana här viktiga klimatfrågor.

2024/25:15
13 december

Jag vill bara vara tydlig, eftersom man får lite små näsknäppar från olika håll trots att det här inte är en debatt.

Anf. 98 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! Gällande det som ledamoten Kinnunen försökte redogöra för verkar det fortfarande behövas förtydliganden. Absolut – i ”fossilfritt” ingår förnybart. Det är just därför det är ett problem att det kallas förnybartdirektivet och att fossilfritt därmed inte ingår – alltså att vi exkluderar kärnkraften och därmed inte är teknikneutrala.

Det är precis det som är vår ansats i detta: att vi i den diskussion som nu sker om EU:s klimatmål 2040 lyfter hur Sverige och svenska intressen ska kunna försvaras i den klimatomställning vi går igenom. Vår klimatomställning är beroende av vår rena elproduktion, där kärnkraften tack och lov fortfarande står för i alla fall 30 procent.

Dessa svenska intressen är ytterst relevanta att lyfta i de här sammanhangen. Det är någonting som alla länder ägnar sig åt på olika sätt och vis, och det är det vi försöker att belysa genom att lyfta fram Tyskland som exempel.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Tack – jag tror inte att vi kommer längre i dag. Vi ska försöka sammanfatta.

Jag tolkar det som att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, men, och nu blir det spännande:

Vi noterar att det finns en gemensam avvikande ståndpunkt när det gäller artikel 6 från S, C, V och MP, att det finns en gemensam avvikande ståndpunkt när det gäller just kärnkraft från samma fyra partier och att det finns egna avvikande ståndpunkter från Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och därutöver ytterligare en gemensam avvikande ståndpunkt från S och MP i de delar som inte omfattas av de andra två gemensamma.

Och 95. Är det korrekt uppfattat? Är vi alla med på noterna gällande vad det finns för avvikande ståndpunkter?

(JYTTE GUTELAND (S): Vi nämnde ESR.)

Ja, men i de delar som ni nämnde som inte omfattas av artikel 6 och kärnkraft finns det en särskild som stöts även av MP från Socialdemokraterna och som omfattar 95 och ESR.

(MATILDA ERNKRANS (S): Alltså, vi har ju inte samma syn på kärnkraft.)

Då var det inte en gemensam avvikande ståndpunkt när det gäller kärnkraft?

(JYTTE GUTELAND (S): En strykning som jag sa väldigt tidigt i debatten...)

Precis.

Det är därför jag frågar om det är en gemensam eller om det är något mer.

Anf. 100 MATILDA ERNKRANS (S):

Vi socialdemokrater har en egen avvikande ståndpunkt, eftersom för oss ingår i ”fossilfritt” både förnybart och kärnkraft. Vi har alltså en egen avvikande ståndpunkt.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Okej. När det gäller kärnkraften finns det alltså inte en gemensam från de fyra partierna, utan det finns en särskild socialdemokratisk, men så finns det en avvikande från...

Får vi lyssna med Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet?

Anf. 102 ANNA LASSES (C):

Ni får lösa det hur ni vill i protokollet, men dels är det ordet ”kärnkraft”, dels är det strykning av stycket med artikel 6. Sedan har jag en gammal.

Bara de tre sakerna är med så, och jag uppfattade att det var det ordförande sa från början.

(ORDFÖRANDEN: Ja.)

Anf. 103 REBECKA LE MOINE (MP):

Det är strykningen av ”inklusive kärnkraft”, strykningen av det som rör artikel 6 samt den egna ståndpunkten som jag redogjorde för muntligen.

Anf. 104 LORENA DELGADO VARAS (V):

Förutom tidigare avvikande ståndpunkt är det kärnkraften, artikel 6 och nettonoll, fast den tror jag finns i en tidigare avvikande ståndpunkt.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

S, V, MP och C vill alla stryka begreppet ”kärnkraft” på samma ställe. Det låter som en gemensam ståndpunkt. Är det okej med Matilda Ernkrans att stryka ”kärnkraft” på den punkten?

Anf. 106 MATILDA ERNKRANS (S):

Det är ju det talade ordet som gäller, så vi har beskrivit vad vi vill göra.

(JYTTE GUTELAND (S): Och det sa vi.)

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Ja, och det verkar som om C, V och MP ansluter sig i den delen. Då är vi överens – bra.

Kan vi med det konstatera att med de avvikande ståndpunkter som vi nu har hamrat ut finns det stöd för...

(MATILDA ERNKRANS (S): Är det bara vi som tycker...)

(JYTTE GUTELAND (S): Jag tror inte att det råder så mycket förvirring. Jag tror att de som sitter bredvid dig har full koll. 95 procent ingår i våra gamla avvikande ståndpunkter.)

Och det är också alla fyra som står bakom 95 procent.
Då konstaterar vi detta och att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.
Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor.

Anf. 108 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Ordförande! Jag skulle bara kort vilja nämna den punkt som vi har tagit initiativ till på miljörådet.

Jag har nämligen tagit initiativ till en diskussion om revideringen av kemikalieförordningen Reach. Syftet med detta är att försöka påverka den nya kommissionen inför deras planerade revidering så att vi kan få bästa möjliga genomslag för Sveriges ståndpunkter. Vi har förberett oss genom att samarbeta med andra likasinnade länder, och formellt är det Sverige med stöd av Danmark, Finland och Luxemburg som lägger fram den här punkten.

Tillsammans med dessa länder har regeringen tagit fram underlag till punkten, där vi trycker på viktiga delar som vi vill se i den reviderade förordningen. Vi föreslår först och främst att revideringen av Reachförordningen bör göras i linje med EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet. Vidare bör revideringen leda till förenkling, effektivisering och stärkt konkurrenskraft samtidigt som skydd för hälsa och miljö stärks.

Vi föreslår också att de skadligaste ämnena skyndsamt och systematiskt fasas ut ur produkter för att skydda människor och miljö. En utfasning av dessa ämnen möjliggör också giftfria kretslopp av produkter och material, vilket är en förutsättning för att vi ska kunna ställa om till en cirkulär ekonomi.

Slutligen vill jag även lyfta fram att en utfasning av de skadligaste ämnena gynnar företag som är innovativa och ligger i framkant när det gäller att ställa om till säkra och hållbara kemikalier, något som svenska företag ofta är väldigt bra på. Det här gynnar också de företag som satsar på innovation.

Vårt initiativ har väckt stort intresse både hos medlemsstaterna och kommissionen, och vi ser därför fram emot den diskussion som kommer att ske på miljörådet.

Anf. 109 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi tycker att det är ett väldigt bra initiativ och att det ska genomföras skyndsamt och systematiskt. Det här gynnar svenska företag som hela tiden ligger i framkant i dessa frågor, och om vi ska stärka konkurrenskraften är det här vi ska vara.

Jag ser särskilt positivt på delen om exportförbud för ämnen som är förbjudna i EU. Det hoppas jag kommer till stånd så fort som möjligt. Vi ser ju i dag handelsavtal som öppnar upp för att sälja dem till andra länder, och det är väldigt olyckligt.

Anf. 110 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack till miljöministern för det här viktiga initiativet!

Vi socialdemokrater uppmuntrar det och tycker att det är väldigt bra att Sverige ligger på för en översyn när det gäller Reach. Det är bra att det finns länder som nu verkligen går samman och ser till att jobbet blir gjort. Det har varit en plåga att följa det här tidigare, och det är synd att det finns en omfattande lobbyism där man vill förhålla de här viktiga frågorna. I förlängningen är det också skadligt för seriösa företag och för en inre marknad som fungerar att det finns så många som inte vill ta tag hälsofrågorna, som det också är. Det här är inte bara miljöfrågor utan också hälsofrågor.

Vi tycker från vår sida att det är bra att vi tar upp det här med kombinationseffekter och hormonstörande ämnen men också hur man ska få till stånd en bättre tillståndsprocess.

Vi har nämnt det tidigare och vill för protokollet återigen nämna att vi tycker att det är viktigt att man får med PFAS. Vi vill att det hamnar på rätt bord, men vi vill ändå nämna PFAS i det här sammanhanget, för där finns ett enormt behov.

Vi vet att Kemikalieinspektionen har gjort ett väldigt arbete med andra myndigheter på EU-nivå för att få till hur man skulle kunna lagstifta, och vi vill därför att miljöministern tar ledarskapet också i de frågorna.

Anf. 111 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även jag vill framföra ett jättestort tack för initiativet att ta upp frågan om Reach. Vi vill också trycka på att det är viktigt att det här inte görs om till någonting som bygger på frivillighet.

Det är jätteviktigt om man kan få med PFAS i detta, och det är också viktigt om det kan ligga till grund för kommande handelsavtal, precis som Vänsterpartiet framförde.

Vi vill alltså rikta en stor tacksamhet när det gäller detta.

Jag har en fråga under punkten a på Övriga frågor. På COP 16 om biologisk mångfald handlade det om gener och vinster och hur en mekanism kring den här resursen också ska kunna gynna lokalbefolkningen och de som berörs närmast av resursen. Min fråga är vad detta kommer att innebära för till exempel svenska läkemedelsföretag. Finns det någon strategi eller något som det går att ge en uppdatering om när det gäller denna fråga?

Anf. 112 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara lyfta PFAS; jag glömde det. Min kamrat i utskottet hade också nämnt detta, och jag lyfter det gärna.

Anf. 113 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Tack för uppskattningen för det svenska initiativet! Det är bra att vi är många partier som står bakom detta. Det är beklagligt att det endast är Sverige, Danmark, Finland och Luxemburg som tar detta initiativ. Vi vet att många ministrar i rådet annars lyfter fram vikten av att arbeta aktivt med kemikaliefrågor, men de har inte valt att ställa sig bakom att denna punkt tas upp på dagordningen. Här blir det tydligt vilka som inte bara är ambitiösa i ord utan verkligen följer upp också när det möjligen kan skapa dålig stämning, om man säger så.

Men jag hoppas att det ändå blir en bra diskussion. Vi kommer att trycka på det vi tycker är viktigt i detta. Det handlar just nu främst om att lyckas med revideringen av Reach, som ju omfattar stora kemikaliegrupper. Att peka ut PFAS i det sammanhanget är något som rent praktiskt krånglar till det i samband med revideringen. Det finns många PFAS-ämnen, och den revidering av Reach som nu sker handlar om grupper av ämnen på ett annat sätt, så att säga. Hade det varit relevant hade vi självklart tryckt mer på PFAS. Vi lyfter fortfarande upp PFAS, men just när det gäller revideringen är det inte relevant i skrift. Det är därför det inte är utskrivet på det sättet. Men det ska inte tolkas som att det finns en minskad oro när det gäller PFAS-ämnen, för det är en väldigt relevant del av revideringen. Sverige kommer såklart att trycka på för detta, på de sätt det är lämpligt.

Vi menar att detta med exportförbud är väldigt viktigt, för EU behöver lite mer leva som vi lär. Det fungerar inte att exkludera våra europeiska medborgare, vår hälsa och vår natur från de konsekvenser som skadliga ämnen kan ha för att sedan exportera dessa ämnen. Detta är, menar vi, en dålig linje, såklart. Vi ser alltså fram emot att trycka på även för detta.

Gällande DSI, som jag förstår är lite krångligt att uttala, handlar det helt enkelt om nyttodelning från användningen av olika typer av digital sekvensinformation om genetiska resurser. Man kan alltså samla information om genetiska resurser och använda den i affärssyften. Vi menar att det måste finnas en nyttodelning när det gäller användningen av denna typ av information.

När det gäller det sätt på vilket detta kommer att påverka oss och Sverige finns det utrymme för att frivilligt gå in i den här fonden med medel för att kompensera för de resurser man använder. Svenska företag kommer att ha möjlighet att ge frivilliga bidrag, med en indikativ nivå på 1 procent av vinsten eller 0,1 procent av omsättningen.

Detta är självklart en mjukstart av arbetet, där man börjar med det frivilliga, och så får vi se vilket engagemang som finns. Inte minst när det gäller stora bolag som läkemedels- och kosmetikabolag finns det nu en hög förväntan om att man ska ge sig in i detta arbete och vilja vara delaktig i finansieringen av de resurser man nyttjar för sin verksamhet.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi så mycket för informationen och tackar också statsrådet med medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämnd. Vi får önska en fortsatt trevlig lucia och en trevlig helg, en god jul och ett gott nytt år!

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Vi har med oss statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare – hjärtligt välkomna till dagens EU-nämnd! Vi börjar med en återrapport.

Anf. 116 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Allmänna rådets senaste möte, där jag företrädde Sverige, hölls den 19 november i Bryssel. Nämnden har tagit del av den skriftliga rapporteringen. Jag har inget att tillägga, men jag kan svara på frågor.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor runt bordet. Vi tackar för informationen.

Vi går in på punkt 3 på rådsdagordningen, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 19–20 december 2024: slutsatser.

Anf. 118 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Den 19–20 december träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Det sker ingen textförhandling av slutsatserna vid allmänna rådet, men medlemsstaterna ges möjlighet att diskutera frågor som de anser är särskilt viktiga.

Nämnden har tagit del av utkastet till slutsatser. De tar upp Rysslands aggression mot Ukraina, Mellanöstern, EU:s roll i världen, resiliens och krisberedskap, migration och övriga frågor. Under övriga frågor finns utvidgningen, Moldavien, Georgien samt rättsliga och inrikes frågor. Statsministern återkommer nästa vecka för att samråda om svenska ståndpunkter inför Europeiska rådet. Jag tänker i dag fokusera på de delar av slutsatserna som vi avser att lyfta vid allmänna rådet.

Regeringen understryker vikten av att stödet till Ukraina hålls högt på EU:s dagordning. Regeringen har hittills verkat och kommer att med full kraft fortsätta verka för ett starkt och långsiktigt stöd från EU till Ukraina – politiskt, militärt, ekonomiskt, humanitärt och rättsligt – samt stöd till fortsatta reformer för Ukrainas EU-närmande.

Det är angeläget att fortsätta sätta press på Ryssland och Belarus, inte minst genom att fokusera på att förhindra kringgående av existerande sanktioner, besluta om ytterligare sanktioner samt vidta ytterligare åtgärder mot skuggflottan. Det är bra att ett 15:e sanktionspaket ser ut att komma på plats inför Europeiska rådet, vilket regeringen drivit, och att arbetet parallellt inletts med ett 16:e sanktionspaket, där regeringen också är mycket aktiv.

Regeringen är även pådrivande för att bredare tullar införs mot Ryssland och Belarus, liksom för att varje kommissionär inom sitt ansvarsområde ska få i uppgift att identifiera nya möjligheter att begränsa Rysslands inflytande. Vi har presenterat förslag på båda dessa områden.

Regeringen anser också att EU bör gå längre än man hittills gjort vad gäller möjligheten att använda de ryska immobiliserade tillgångarna för att på olika sätt stödja Ukraina på ett rättsligt hållbart sätt.

Regeringen välkomnar även att Mellanöstern återigen behandlas vid Europeiska rådet. Utrikesministern har nyss samrått med nämnden i denna fråga.

Regeringen ser även behov av en diskussion om EU:s plats i världen. Stort fokus ligger nu på behovet av en fortsatt stark transatlantisk relation. Det ligger i Sveriges och EU:s intresse att vi kan samarbeta väl med den inkommande amerikanska administrationen. Det gäller särskilt det internationella stödet till Ukraina, som måste upprätthållas.

Slutligen: Europeiska rådet förväntas endossera de rådsslutsatser om utvidgningen som allmänna rådet ska anta. Det är viktigt att slutsatserna om utvidgning kommer på plats. Jag kommer att återkomma till denna fråga under den dagordningspunkten.

Anf. 119 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi återkommer som sagt till samrådet med statsministern, men jag vill göra några medskick mot bakgrund av att EU-ministern säger att det hon föredrar här är det hon kommer att lyfta upp också på allmänna rådet.

Det första jag ska säga är att utrikesministern ju också har varit här i EU-nämnden i dag, och vi står naturligtvis fast vid de avvikande ståndpunkter som vi anmälde då. Det handlar bland annat om att vi anser att man behöver pausa associeringsavtalet mellan EU och Israel. Det vore bra om regeringen kunde ta med även detta i ståndpunkten.

Vi tycker också att det behövs ett mycket mer strategiskt och långsiktigt arbete och en plan för att säkerställa stödet till Ukraina.

När det gäller Syrien uppfattar jag inte att EU-ministern säger eller har tänkt säga något på allmänna rådet. Jag vill göra ett medskick om att man bör vara väldigt tydlig med att migrations- och asylpakten måste implementeras och fås på plats. Detta är viktigt att påminna om i relation till Syrien.

När det gäller utvidgningen är det svårt att veta var medskicken ska göras. Jag kan tycka att regeringen är lite tunn i de delar som handlar om vad länderna faktiskt behöver uppfylla för att bli medlemmar. Men jag kanske kan återkomma till detta under utvidgningspunkten. Här nämner man bara en meritbaserad process och rättsstatens principer – båda två väldigt viktiga, men det kan finnas mer som man behöver ha koll på innan man släpper in nya medlemmar i unionen.

Anf. 120 LORENA DELGADO VARAS (V):

Precis som Socialdemokraterna lyfte tycker vi att man ska pausa, avbryta, associeringsavtalet med Israel. Vi tycker att regeringen ska vara mycket tydligare angående Israel. Det har kommit en serie rapporter som indikerar att Israel begår folkmord, och det tycker jag att man ska ta till sig. Detta har vi också tagit upp med utrikesministern, men jag väljer ändå att lyfta det här.

Det andra jag tänkte på är det som Socialdemokraterna också lyfte, nämligen att Syrien inte nämns. Vi tänker att det känns lite viktigt att göra det i och med det som har skett i regionen. Vi vill instämma i det som

regeringen tidigare har lyft fram, att man ska stötta fredsprocessen, men också påpeka att man kanske ska agera kring Turkiets roll och jobba för att minoriteter ska vara med när Syrien utvecklas vidare.

Det tredje är att det inte heller står något om Ungerns blockerande av Ukraina. Detta tänker jag att det också är viktigt att lyfta.

Angående migrations- och asylpakten är vi emot den, men det kan vi ta inför nästa möte.

Anf. 121 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! När det gäller Mellanöstern och Ukraina tänker jag att detta stäms av med utrikesministern, så det tänker jag inte lyfta upp här.

Det är ju det talade ordet som gäller, och i skrift står det: "Parallellt med genomförandet av migrations- och asylpakten krävs fokus på externa åtgärder inom EU:s migrationspolitik, som kan bidra till att effektivisera återvändandet" och så vidare. Denna formulering uppfattar vi som lite luddig, och man kanske skulle kunna göra meningen lite mer mänsklig. Ett medskick – jag tänkte inte anmäla avvikande ståndpunkt när det gäller detta – är att man snarare skulle kunna betona fokus på externa åtgärder inom EU:s migrationspolitik som kan bidra till fler säkra och lagliga vägar in i EU, stödja återvändande och återintegrering samt minska den irreguljära migrationen. Det är ju detta det handlar om, och då blir det både tydligare och lite mer mänskligt. Det var alltså ett medskick.

Anf. 122 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Jag tänker vara väldigt kort; vi har ju diskuterat dessa frågor inför andra rådsmöten och vid andra tillfällen. Vi från Miljöpartiet är också kritiska när det gäller associeringsavtalet, som vi menar skulle behöva pausas och upphöra. Vi står inte heller bakom migrationspakten. Detta är alltså två avvikande ståndpunkter som jag anmäler.

Anf. 123 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Stort tack för vad jag i huvudsak uppfattar som medskick! Det här är såklart väldigt brett. Precis som vi var inne på valde jag avsiktligt, liksom ni själva, att inte fördjupa mig i Mellanöstern. Jag misstänker att ni har haft en lång sittning redan. Men jag noterar det ni säger.

Även när det gäller utvidgningen kommer vi tillbaka till frågan under en senare punkt, precis som Matilda beskrev. Det är även för mig lite knepigt att veta var man ska lyfta vilket.

Jag kommer att återkomma mer i detalj, men det är klart att fundamenta för hela utvidgningsprocessen utifrån både metodiken och svensk sida är att det ska vara meritbaserat. Det är det vi hela tiden faller tillbaka på. Jag kommer att återkomma mer specifikt under den punkten, men oavsett land gäller att man både levererar på konkreta reformer inom olika sakpolitiska områden och hela tiden lever upp till de krav på rättsstatlighet och så kallade fundamentals som också finns med i processen.

När det gäller migrationspakten vet jag att vi har lite olika synpunkter i vissa partier, och jag noterar detta.

Frågan om Syrien finns i dagsläget inte med i slutsatserna över huvud taget. Men det är som ni förstår väldigt rörlig materia. När man började diskutera detta inför Europeiska rådet var det i en helt annan kontext, och

nu rör det sig väldigt snabbt. Vi får väl helt enkelt se hur slutsatserna utvecklas. Statsministern kommer ju också i nästa vecka och samråder inför Europeiska rådet, och då kommer vi att veta ytterligare mer. Det är möjligt att det då också har hänt saker i texterna.

Eftersom frågan om Ukraina lyftes specifikt kan jag bara bekräfta att vi vill att anslutningsprocessen rör sig framåt. Vi vill att det ska öppnas konkreta kluster av kapitel för förhandling, gärna under det polska ordförandeskapet nästa år, och vi jobbar för positiva skrivningar kopplat till detta.

Anf. 124 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och Vänsterpartiet när det gäller associeringsavtalet. Var Socialdemokraterna också med på detta?

Anf. 125 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag sa bara att vi står kvar vid dem vi lämnade när utrikesministern var här. Jag tycker inte att vi behöver lämna någon avvikande ståndpunkt här igen. Vi konstaterar bara att vi just har haft utrikesministern här och att vi då anmälde avvikande ståndpunkter i de här delarna.

Anf. 126 ORDFÖRANDEN:

Det är väl egentligen samma sak för alla; de står kvar vid dem. Är alla överens om det?

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Lagstiftningsplanering, kommissionens arbetsprogram för 2025 och flerårig programplanering.

Anf. 127 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Kommissionen förväntas presentera sitt arbetsprogram för 2025 i februari. Vid allmänna rådet ges medlemsstaterna möjlighet att framföra vad de anser bör finnas med i kommissionens arbetsprogram samt i den fleråriga programplaneringen. Regeringen verkar fortsatt för ett starkt och långsiktigt stöd från EU till Ukraina och för att stödet till Ukraina hålls högt på EU:s dagordning.

Vidare avser regeringen att lyfta fram konkreta förslag som spelats in till den nya kommissionen inom regeringens prioriterade områden: kriget, kriminaliteten, klimatet och konkurrenskraften.

För det första gäller det kriget. Det ryska anfallskriget mot Ukraina går snart in på sitt fjärde år. EU står kvar vid Ukrainas sida så länge som det krävs. Ett viktigt element i detta handlar om att öka trycket på Ryssland. Regeringen har därför föreslagit att den nya kommissionen ska arbeta horisontellt och systematiskt för att öka trycket mot Ryssland. Varje kommissionär bör få i uppdrag att ta fram konkreta förslag på hur Rysslands inflytande kan begränsas inom varje politikområde. Regeringen driver också att EU-kommissionen bör lägga fram ett förslag om breda importtullar på varor från Ryssland och Belarus.

För det andra gäller det kriminaliteten. Organiserad brottslighet ökar i flera av EU:s medlemsstater, ibland med sikte på offentlig verksamhet och civilsamhälle. Det hotar våra öppna samhällen, tilliten och de demokratiska värderingarna. Rättsvårdande myndigheter kan inte ensamma hantera detta. Regeringen har bland annat föreslagit att den nya kommissionen ska öka samarbetet med de stora teknikplattformarna för att underlätta brottsbekämpande myndigheters tillgång till digital information och bekämpa brott online samt försvåra för kriminella att flytta pengar och andra tillgångar mellan medlemsstaterna.

För det tredje gäller det klimatet. EU har genom klimatpaketet Fit for 55 tagit en ledande roll i den gröna omställningen genom bindande klimatmål och lagstiftning som effektivt styr mot minskade utsläpp. Regeringen driver att den nya kommissionen ska föra en teknikneutral energipolitik där alla fossilfria energislag ges samma förutsättningar vad gäller utveckling och investeringar. EU:s utsläppshandel behöver också vidgas till fler typer av utsläpp, som avfallsförbränning, och fler fartygstyper.

För det fjärde gäller det konkurrenskraften. EU har länge halkat efter USA och Kina. Framöver väntas mer än 90 procent av världens ekonomiska tillväxt ske utanför EU. Mario Draghis rapport är en allvarlig påminnelse om det här. Regeringen har bland annat föreslagit att den nya kommissionen ska agera i riktning mot att fullborda den inre marknaden med en ambitiös handlingsplan för att stärka redan beslutade verktyg, förbättra efterlevnaden av tjänstedirektivet samt ingå fler frihandelsavtal med strategiska partnerländer och utvecklingsländer. Vidare behövs en fördjupad och förbättrad europeisk kapitalmarknadsunion och en ambitiös regelförenklingsagenda.

Slutligen: När det gäller den gemensamma migrationspolitiken vill regeringen se ett reviderat regelverk vad gäller återvändande, en ny viseringsstrategi samt en översyn av konceptet säkert tredjeland tidigt under 2025.

Anf. 128 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! För att vara lite snabb kan jag säga att vi har för avsikt att anmäla avvikande ståndpunkt när det gäller det som jag nämner här om inte EU-ministern tar med det. Vi får naturligtvis se vad hon säger först.

Vi har ett medskick när det gäller kriminaliteten. Det som sägs här är absolut bra, men vi saknar att man fortsätter att lyfta fram att vi måste få stopp på knark, vapen och välfärds kriminalitet som göder gängen, alltså den inre säkerheten. Jag tycker att det ska vara fortsatt fokus på det, och det är viktigt att Sverige lyfter fram detta.

När det gäller konkurrenskraften tycker jag att det oavsett politisk färg på regering borde vara viktigt för ett land som Sverige att lyfta fram partssamverkan som en konkurrensfaktor, det vill säga den sociala dialogen.

Jag tycker också att det borde vara på sin plats att lyfta fram någonting ytterligare om fortsatt arbete för att demokratisera Europeiska unionen, nämligen att se till att de länder som redan är medlemmar faktiskt lever upp till EU:s grundläggande värderingar, rättsstatens principer och annat.

Dessa delar vill vi skicka med i ståndpunkten och aviserar avvikande ståndpunkt där, beroende på hur EU-ministern hanterar detta.

Anf. 129 LORENA DELGADO VARAS (V):

I delen om kriminalitet tycker vi att det borde stå lite mer kring ett arbete om att använda företag som brottsverktyg. Vi ser hur man lätt bildar företag, bland annat här i Sverige, och för över pengarna till andra länder och så vidare. Arbetet mot detta måste konkretiseras mycket mer, och det är också det arbete som jag tror skulle slå väldigt hårt mot kriminaliteten.

I delen om klimatet tycker vi att man bör skärpa klimatmålen, och Sverige bör skärpa sitt arbete kring detta. Vi tycker att man kan stryka stycket om kärnkraft och ersätta det med strategier för förnybar energi.

I delen om konkurrenskraft tycker vi att man ska ställa människors hälsa, miljö och klimat före tillväxt. Där måste vi jobba mycket hårdare med att få bindande krav för handelsavtalen kring miljö, klimat och mänskliga rättigheter bland annat.

Det var väldigt glädjande att höra miljöministern tidigare angående kemikalielagstiftningen, där man menar att man inte ska exportera förbjudna kemikalier. Det är någonting som vi ser i dagens handelsavtal, så det vore bra om man jobbade för att få bort det.

Angående migrationspolitiken menar vi att det inte är rätt väg att gå att använda bistånd, viseringar och handel för att tvinga fram återvändande. Risker är stora att länderna blir fattigare och att den ekonomiska migrationen ökar. Vi undrar helt enkelt vad som avses med översyn av tredjeländer.

Anf. 130 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tänker att det här är en punkt där man kan vara lite visionär också. De fyra olika rubrikerna kring kriminaliteten, klimatet och konkurrenskraften kan man förstå och i vissa delar också hålla med om.

Men jag skulle också vilja få in välbefinnandet och hälsan för EU:s medborgare, i bästa fall också med en One Health approach, som inkluderar väldigt många fler saker än just hälsa. Det knyter egentligen an till alla olika politikområden.

Sedan finns det saker som man kanske vill förstärka och jobba vidare med. Det gäller klimatet, att man vill förhindra kriget och så vidare. Men politikens roll är också att sätta just människans hälsa, välbefinnande och lycka någonstans i centrum. Det tycker jag hade varit en bra sak att ha med sig innan man sedan kommer ned i de olika detaljerna.

Som miljöpartist kan jag ibland känna en viss frustration över att miljöfrågorna enbart handlar om klimatet. Senare handlar de också ännu mer enbart om energi och, särskilt från regeringens håll, väldigt mycket om kärnkraft.

Jag, som engagerar mig mycket i naturvårdsfrågor, kan känna att vi missar många olika viktiga aspekter här. Vi har haft ett COP-möte, ett internationellt möte, där världens länder har samlats och där Sveriges miljöminister har varit med och förhandlat. Då handlade det mycket om sådant som jag tror är väldigt viktigt för EU:s medborgare och individen, alltså ens närmiljö.

Vad händer med naturen runt omkring? Vad händer med djuren? Vi får larmrapporter om alla de här populationerna som minskar individmässigt, men det handlar också om att arter försvinner och dör ut. Det finns en del

saker som EU kan gå i bräsch för när det gäller att försöka vända de här negativa trenderna.

Jag vill även ta upp de domesticerade djuren. Det är någonting som engagerar oerhört många människor. Inom EU har man tagit olika medborgarinitiativ. Om de når upp till 1 miljon underskrifter behöver EU processa förslagen vidare. Det gjordes under EU:s förra mandatperiod i en rad olika frågor. Det betyder alltså att miljontals människor har krävt en politisk förändring som till exempel förbjuder burhållning av djur, till exempel av höns, och att man fasar ut pälsindustrin, som fortfarande pågår inom EU.

Under förra EU-mandatperioden missade man chansen att göra en större översyn av djurvelfärden inom EU. När vi har haft samråd och samtal med landsbygdsministern är min upplevelse att detta reflekteras även i engagemanget hos regeringen. Därför tycker jag att det är synd om man inte kan få upp de här delarna också, eftersom det är någonting som vi verkar vara enade om och någonting som det finns en förväntan på och ett oerhört stort engagemang för inom EU.

Jag vill främst se om detta kan reflekteras på något sätt, och om inte får jag återkomma med en avvikande standpunkt.

Anf. 131 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Stort tack för många och bra inspel! I grund och botten håller jag med om väldigt mycket av det som sägs. Sedan är som alltid frågan hur mycket vi kan lyfta under just den här dagordningspunkten, där Sverige har tre minuter på sig att summera våra viktigaste prioriteringar. Vi försöker på ett övergripande plan föra fram Sveriges främsta prioriteringar, som i mycket kokar ned till det jag beskrev.

Matilda Ernkrans hade i sitt medskick synpunkter om att stoppa knarket och vapnen. Allt detta tror jag känns igen från positioner som den här regeringen har förankrat vid andra möten här, inte minst om samarbete inom hamnalliansen, som det väl heter, bara som ett exempel på hur vi arbetar för att komma åt exempelvis knark redan i första hamnen, när det anländer till EU. Jag har ingen annan åsikt där. Sedan är väl alltid frågan hur mycket man ska föra upp konkret. Men jag instämmer i detta.

Jag instämmer även såklart vad gäller demokratiaspekten i unionen. Rule of law är fundamenta. Det brukar vi återupprepa i alla sammanhang. Detta tycker jag absolut är viktigt.

När det gäller den sociala dialogen tror jag att vi är helt överens i sak om att det är viktigt med partssamverkan. Jag pratar själv mycket med parterna om betydelsen av den svenska modellen och om att vi gärna skulle se att fler länder även på detta område tittade på Sverige.

När man lyfter sociala frågor finns som vi alla vet risken att man öppnar Pandoras ask. Vi vill ju i grund och botten inte att det här ska regleras på EU-nivå utan vara upp till medlemsstaterna själva att ha beslutskompetens över. Jag är möjligen lite tveksam till om det här är rätt sammanhang att lyfta upp just den frågan.

När det gäller Vänsterns medskick om företag som används som brottsverktyg har jag ingen annan uppfattning. Det är lite detta vi menar också med formuleringen om att försvåra för kriminella att flytta pengar och andra tillgångar mellan medlemsstater. Det kan ju också vara via företag som detta görs. Jag har ingen annan åsikt där.

2024/25:15
13 december

När det gäller kärnkraft och förnybart har vi helt enkelt en åsiktsskillnad som är känd sedan tidigare. Regeringen vill ha alla fossilfria kraftslag.

Jag fick en konkret fråga om migrationsarbetet. Där tycker vi att vi generellt ska använda en whole-of-government-approach, där det finns olika verktyg i verktygslådan att använda sig av. Det tycker vi är viktigt. När det gäller det specifika om tredjeländer handlar det om att kommissionen ska se över konceptet och återkomma senast i juli 2025. Det gäller då möjligheten att inte pröva en asylansökan i sak om det finns ett så kallat säkert tredjeländ som den sökande i stället kan få sin ansökan prövad i. Det som kommissionen framför allt ska titta på är om dagens krav på att den sökande måste ha anknytning till det landet ska tas bort. Det skulle möjliggöra för fler samarbeten med tredjeländer om asylprövning, till exempel liknande EU–Turkiet-uttalandet från 2016.

Jag håller med Miljöpartiet om att det finns många viktiga miljöfrågor som inte bara kokar ned till just klimataspekten. Många av dem är väldigt specifika. Jag håller med när det gäller kemikalielagstiftning, export och allt möjligt. En del sådant kommer såklart snarare att behöva gås igenom mer ingående vid respektive rådsdiskussion. Här måste vi hålla det lite mer övergripande. Men jag har ingen annan uppfattning i sak än att det finns väldigt många viktiga miljöfrågor på bordet.

Min summering blir att jag lyssnade in medskicken och instämmer i väldigt många av dem. En del kan man säkert inkludera, men överlag måste vi fokusera på regeringens övergripande prioriteringar, tror jag.

Anf. 132 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag kan återanvända min argumentation och mina ord och göra om dem till en avvikande ståndpunkt. Jag tycker att EU:s medborgares välbefinnande och hälsa borde finnas med och att miljö, natur och djur skulle ha kunnat få plats i den här ståndpunkten och vad man kommer att driva.

För övrigt hoppas jag ändå att till exempel djurvälfärd kan vara en prioriterad fråga som regeringen kan komma att driva. Även om det kanske inte görs just i det här sammanhanget hoppas jag att vi kommer att kunna se förändring och förhoppningsvis kunna se ett svenskt statsråd som driver på för detta.

Anf. 133 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi har avvikande ståndpunkter gällande skärpta klimatmål och så vidare, kärnkraft och förnybar energi samt handelsavtalen. Vi håller inte heller med vad gäller den gemensamma migrationspolitiken, men det vet ni om.

Anf. 134 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag håller i våra tre aviserade avvikande ståndpunkter.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkter från S, V och MP.

Anf. 136 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här dagordningspunkten ska rådet diskutera Europas framtid med avstamp i den del av Draghirapporten som handlar om att förbättra EU:s funktionssätt. Draghis fokus är ju konkurrenskraftsfrågan, och hans många förslag syftar till stärkt konkurrenskraft och ökad tillväxt. En del av dem handlar om förbättrad styrning.

Innan jag går in på förslagen är det värt att betona att frågor som rör EU:s funktionssätt, problemlösningsförmåga och förmåga att fatta beslut är en del av en egentligen mycket bredare diskussion. Konkurrenskraften är en av våra viktigaste utmaningar, men det finns andra aspekter som också är betydelsefulla när vi diskuterar beslutsfattande och institutionella reformer.

För det första har vi diskussionen om att anpassa unionen till en kommande utvidgning. Här väntar vi fördjupade analyser från kommissionen i början av nästa år. Utvidgningen väcker bland annat frågor om unionens förmåga att fatta beslut, i vilken utsträckning olika politikområden behöver reformeras och hur EU:s budget kan moderniseras.

För det andra medför utvecklingen i vår omvärld en rad utmaningar, och vi behöver reflektera över om EU behöver anpassas inför framtiden. I fokus kommer här frågor som krisberedskap, säkerheten i vårt närområde och hur vi bäst främjar en regelbaserad världsordning.

Min poäng här är egentligen att diskussionen om sådant som reformer, beslutsfattande och differentierad integration behöver ett bredare perspektiv än bara konkurrenskraft.

Med det sagt har Draghi några förslag som regeringen välkomnar. Det handlar framförallt om rapportens fokus på förenkling och bättre lagstiftning. I dag är den samlade regleringsbördan inte sällan mycket betungande för både företag och myndigheter. Regeringen ser behov av bättre konsekvensutredningar och av att minska företagens rapporteringskrav. Det är också viktigt att förslagen från kommissionen blir enklare och mer övergripande. Alla områden behöver inte detaljregleras på EU-nivå.

En annan viktig del i Draghirapporten handlar om att EU ska koncentrera sin verksamhet till områden där det finns ett tydligt europeiskt mervärde. Regeringen instämmer i det, liksom när det gäller att vara återhållsam med att presentera nya EU-initiativ. Draghi föreslår att ett ramverk för konkurrenskraft inrättas för att stärka samordningen mellan EU och nationell nivå. Prioriteringar skulle göras av Europeiska rådet i början av en ny lagstiftningscykel. Allt som inte gäller offentliga finanser skulle lyftas ur den europeiska planeringsterminen och följas upp i det nya ramverket.

Regeringen analyserar fortfarande det här. Det är generellt positivt med en mer ändamålsenlig och effektiv samordning, men respekten för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna måste förstås bibehållas.

En annan aspekt av styrning som jag vill ta upp i nämnden är Draghis

tankar om en övergång till kvalificerad majoritet som generell beslutsregel. För regeringens del förblir huvudinriktningen att det finns goda skäl till att vi har enhällighet på de områden där den gäller i dag. Vad regeringen däremot har sagt är att vi är öppna för att övergå till kvalificerad majoritet genom de mekanismer som fördraget erbjuder inom delar av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, till exempel rörande beslut om sanktioner. Men det här ställningstagandet har inte just med konkurrenskraftsagendan att göra utan grundas på andra överväganden.

Anf. 137 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! När vi pratar om konkurrenskraft skulle jag vilja lyfta fram den del som handlar om social dialog, det vill säga i svensk kontext partssamverkan, som viktig för konkurrenskraften. Inte minst handlar det konkret om våra egna erfarenheter av att det här faktiskt underlättar beslutsfattande och förenklar och därmed bygger en starkare konkurrenskraft. Det skulle jag vilja skicka med. Jag aviserar en avvikande ståndpunkt för det fall statsrådet inte vill ha med specifika skrivningar om just social dialog.

Anf. 138 LORENA DELGADO VARAS (V):

I Draghirapporten öppnar man för att förenkla regler och så vidare, vilket riskerar att i stället leda till att det blir stora europeiska monopol. Jag skulle vilja veta vad regeringen anser om detta.

Anf. 139 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

När det gäller synpunkten från Socialdemokraterna säger jag nog samma sak som under min förra punkt. Det finns ingen oenighet i sak. Jag tror att vi från båda våra håll gärna exporterar den svenska modellen. Däremot anser vi åtminstone från regeringens sida att detta ska vara nationell beslutskompetens, inte något som primärt diskuteras på EU-nivå. Jag ser en farhåga med om Sverige lyfter detta. Då kan vi snarare hamna i en diskussion om risken för att det alltmer blir en fråga om att EU vill ta sig an kompetens på det här området. Jag skulle nog ändå vilja varna för att vi proaktivt ska lyfta in det här. Men jag har ingen annan åsikt i sak. Jag tycker bara inte att vi ska föra in det just här.

Det finns jättemycket i Draghirapporten som är intressant. Frågan om konkurrensregler är kanske en av de svåraste på ett sätt, så tillvida att det ofta beskrivs att det för att få på plats ordentliga investeringar i telekominfrastruktur och på andra områden krävs större aktörer. Man jämför ofta med den amerikanska situationen, där det är färre bolag; i Europa har vi många fler. Där finns en skalfördel och en effektivitet som ställs mot det som vi traditionellt i Sverige har värnat vad gäller nationella konkurrensregler och en god konkurrenssituation på nationell nivå.

Hela Draghirapporten är föremål för diskussion och analys inom olika rådskonstellationer och i olika processer. Jag kan bara konstatera att det finns en avvägning att göra och att regeringen fortsatt analyserar förslaget, som det så fint heter. Jag ska inte säga att det råder en motsättning, men jag ser att det finns olika inneboende fördelar och nackdelar med det som Draghi föreslår jämfört med det som vi traditionellt brukar framhålla från svensk sida och som handlar om att verkligen värna konkurrenssituationen

Anf. 140 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det här är en väldigt spännande dagordningspunkt om EU:s framtid. En fråga som jag ofta förundras över lite är den om ekonomisk tillväxt. Det kan vara en fråga att ta upp. I förslaget till svensk ståndpunkt står det: "För att säkerställa Europas konkurrenskraft är det av vikt att EU besitter en beslutsförmåga och ändamålsenlig organisation som kan bidra till att nå de mål vi vill uppnå." Det kan jag verkligen hålla med om. Då kan man också fråga vilka mål det är vi vill uppnå. I förslaget står det: "Det är för regeringen fortsatt prioriterat att EU arbetar målmedvetet med att stärka sin konkurrenskraft och produktivitet för att skapa ekonomisk tillväxt." Det låter som att målet är att skapa tillväxt. Då är frågan: Vad är målet med tillväxten? Det jag vill komma till är: Ska man ha en ekonomisk tillväxt som mål, eller vill man använda ekonomisk tillväxt för att uppnå olika mål?

Min fråga i det här filosofiska utrymmet är hur statsrådet ser på en så kallad wellbeing economy, alltså en välbefinnandekonomi. Jag vill återigen sätta välbefinnandet i centrum. Min konkreta fråga är: Hur ställer sig statsrådet gentemot begreppet wellbeing economy, välbefinnandekonomi?

Anf. 141 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har ytterligare en fråga. En annan sak kring konkurrens som nämns i Draghirapporten är att EU-satsningarna på miljö- och klimatteknik ska vara teknikneutrala; oavsett om det är förnybart eller fossilfritt ska man kunna konkurrera med varandra på lika villkor.

Jag tänker att det ändå måste finnas ett incitament för att driva till exempel energislagen åt ett visst håll och så vidare. Jag skulle vilja höra något kring tanken att kanske gynna förnybart framför andra energislag.

Anf. 142 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

I detta filosofiska rum ska jag säga att jag inte tror att vi har formulerat ståndpunkterna utifrån alltför filosofiska bevekelsegrunder, men det är intressanta resonemang som Rebecka Le Moine för.

Det finns mycket man kan säga om tillväxt. Vi kanske inte är överens i alla delar, men det är klart att tillväxt är både ett mål och ett medel. Någonstans är tillväxt grunden för välbefinnande, välfärd och möjligheten att finansiera de viktiga åtaganden som vi tycker att EU bör ta sig an nu och framåt, om de så handlar om stödet till Ukraina eller om att genomföra kraftfulla satsningar på miljö- och klimatområdet.

Vi menar alltså att det här självklart är väldigt viktigt, och vi menar att Europa har ett problem vad gäller både tillväxt, produktivitet och innovation i dag. Det är därför viktigt att vi i en konkurrenskraftsagenda och när det gäller Europas framtid verkligen arbetar för ökad tillväxt.

Sedan behöver vi självklart göra det på ett sätt som är hållbart; det är därför vi också har klimatmål. Jag är ofta den första att beskriva hur klimat och konkurrenskraft måste gå hand i hand. Men eftersom det också finns en ganska tillväxtfientlig debatt i vissa delar av samhället vill jag verkligen understryka att tillväxt är nödvändigt om vi ska kunna finansiera både

klimatåtgärder, stöd till Ukraina och annat som är viktigt för oss. Jag tror att jag stannar där, så att jag inte blir alltför filosofisk.

När det sedan handlar om olika kraftslag är det såklart känt att vi har olika ingångar där. Vårt fokus ligger på att minska Europas utsläpp och på att vi ska använda alla fossilfria kraftslag för att kunna göra det. Om man tittar tillbaka på de senaste åren ser man att det både från den förra regeringens sida och i en hel del EU-lagstiftning har varit ett enormt och ganska ensidigt fokus på förnybart. Den här regeringens ingång är att snarare fokusera på det fossilfria för att verkligen se till att minska utsläpp med hjälp av alla goda kraftslag vi har att tillgå.

Den här regeringen kommer alltså att fortsätta och med enfaset framhärda i att det kommer att behövas både kärnkraft och olika typer av förnybara källor för att nå EU:s klimatmål.

Anf. 143 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna. Var det så att Vänsterpartiet och Miljöpartiet instämde i den?

Anf. 144 LORENA DELGADO VARAS (V):

Ja, jag instämmer i det Socialdemokraterna lyfte angående social dialog, facken och så vidare. Jag vill dock lägga till att vi menar att teknikneutraliteten är ett problem och att vi gärna vill se en push för förnybar energi. Vi ser också med oro på att man främjar storföretag inom EU.

Anf. 145 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag skulle gärna vilja ansluta mig till det som Vänsterpartiet har framfört som sin avvikande ståndpunkt, så att vi får en gemensam sådan.

Anf. 146 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag missade att lägga till det som vi lyfte förra gången, nämligen kvalificerad majoritet. Det ställer vi oss emot.

Anf. 147 ORDFÖRANDEN:

Hakar Miljöpartiet på även i den delen?

Anf. 148 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag vill ha en gemensam avvikande ståndpunkt med Vänsterpartiet i de delar som rör förnybar energi, men vi lämnar den kvalificerade majoriteten utanför.

Anf. 149 ORDFÖRANDEN:

Bra! Då finns det en gemensam avvikande ståndpunkt från S och V gällande parterna och dialogen. Det finns också en för V och MP gemensam avvikande ståndpunkt, och dessutom har Vänsterpartiet anmält en egen avvikande ståndpunkt om förfarandet med kvalificerad majoritet.

Vi går då över till dagordningspunkt 6, Den europeiska planeringsterminen 2025: färdplan.

Anf. 150 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här punkten ska rådet få en presentation av nuvarande och inkommande ordförandeskaps färdplan eller planeringsöversikt för den europeiska planeringsterminen 2025. Ingen diskussion förväntas vid rådsmötet.

Den europeiska planeringsterminen är ett ramverk för samordning av den ekonomiska politiken, finanspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken inom EU. Ramverket omfattar bland annat EU:s finanspolitiska regler men också makroekonomisk övervakning och riktlinjer för sysselsättningspolitiken. Hanteringen av terminen sker i olika rådsformationer, och allmänna rådets roll är att vara samordnande. Terminen inleds alltid i slutet av varje år, när kommissionen presenterar det så kallade höstpaketet, och löper fram till juli, då rådet antar landsspecifika rekommendationer.

Nästa års termin är den första efter att EU:s nya ramverk för ekonomisk styrning har trätt i kraft. Det nya ramverket innebär bland annat att de nationella reformprogrammen samt konvergens- eller stabilitetsprogrammen har fasats ut, och medlemsstaterna tar nu i stället fram medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer samt årliga lägesrapporter.

Det förväntas som sagt inte bli någon diskussion.

Anf. 151 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Det tar oss vidare till dagordningspunkt 7, Slutsatser om utvidgningen.

Anf. 152 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här punkten ska rådet anta slutsatser om EU:s utvidgning. Rådsslutsatserna utgör rådets svar på kommissionens utvidgningspaket, som presenterades den 30 oktober. Slutsatserna redogör bland annat för rådets syn på reformläget i de tio länder som nu omfattas av EU:s utvidgningsprocess, det vill säga Albanien, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien, Ukraina och Turkiet.

Slutsatserna bekräftar vikten av att länderna når upp till högt ställda reformkrav för att ett medlemskap i unionen ska kunna bli aktuellt. Rättsstatens principer, demokrati samt välfungerande ekonomier betonas i slutsatserna, som regeringen avser att stödja.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har resulterat i en förnyad samsyn inom EU gällande den strategiska betydelsen av EU:s utvidgning. Därför välkomnar regeringen att rådet i slutsatserna åter bekräftar att EU:s utvidgning utgör en geostrategisk investering i fred, säkerhet, stabilitet och välförstånd.

Sverige har i förhandlingarna om slutsatserna verkat för och fått gehör för tydliga skrivningar som uppmärksammar att Ukraina och Moldavien fortsätter att göra substantiella reformframsteg trots Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och intensifierade hybridattacker mot Moldavien. Sverige har också verkat för och fått visst gehör för att stärka ett framåtblickande budskap om nästa steg i ländernas anslutningsprocesser, med öppnande av förhandlingskluster så snart som möjligt.

Sverige har även verkat för och fått gehör för skrivningar om vikten av att värna den meritbaserade processen och rättsstatens principer liksom

starkare skrivningar om mediefrihet, korruptionsbekämpning, civilsamhällets möjligheter att verka, jämställdhet samt vikten av att kandidatländerna anpassar sin viseringspolitik till EU:s och ansluter sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Regeringen kommer att verka för att rådsslutsatserna antas. En enad signal från rådet om den strategiska vikt som EU fäster vid utvidgningen är av betydelse i det säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i.

Avslutningsvis vill jag nämna att det pågår förberedelser för att ordna mellanstatliga konferenser mellan EU och Montenegro respektive Albanien i anslutning till FAC och GAC. Förutsatt att enighet nås i rådet planeras det för att stänga upp till fyra kapitel med Montenegro och öppna ett kapitelkluster med Albanien.

Anf. 153 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag kanske bara inte hörde det, men jag undrar hur regeringen ställer sig till Georgiens kandidatstatus.

Anf. 154 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack för redogörelsen, EU-ministern!

Jag sa tidigare att vi inte tycker någonting annat än det regeringen har använt det talade ordet till att föra fram gällande utvidgningen eller det som står här. Men vi tycker kanske lite annat på så sätt att man också behöver ta ansvar för att vara lite tydligare med vilka krav man ställer på dem som ska bli medlemmar i Europeiska unionen.

Här står det – och jag hörde inte så mycket mer från EU-ministern – att processen ska vara meritbaserad och att det gäller rättsstatens principer. Det håller vi med om, men processen ska ju vara meritbaserad vad gäller både politik, ekonomi och anpassning. Den politiska delen handlar absolut om rättsstatens principer, men här skulle man ju också kunna tycka att det var viktigt att även lyfta fram att det måste finnas en respekt för grundläggande demokratiska värderingar.

När det gäller den ekonomiska biten kanske vi kan tycka att man behöver ha en stabil ekonomi och lite andra sådana delar – ingen korruption, kanske. Man kan också behöva tänka på hur det påverkar arbetsmarknaden i befintliga EU-länder.

Jag tycker alltså att regeringen är lite svag i de här delarna. I övrigt har jag inget att tillägga.

Anf. 155 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag börjar med frågan om Georgien. Det är en mörk utveckling vi ser, vilket är väldigt beklagligt. Det är särskilt beklagligt att Georgisk dröm har gett besked om att man inte avser att fortsätta verka för en EU-anslutning.

Från regeringens sida tycker vi att det är väldigt viktigt att göra skillnad mellan det georgiska folket och Georgisk dröm. Vi vill ju att Georgien ska bli medlem i EU om landet lever upp till alla krav som ställs enligt den meritbaserade processen, och vi kan bara beklaga att styret just nu går i en helt annan riktning. Att suspendera kandidatlandsstatusen som sådan är därför inte aktuellt för oss, för vi tycker att det är viktigt att dörren står öppen från EU:s sida.

Däremot är det extremt tydligt att handlandet från Georgisk dröm innebär att processen framåt, mot ett medlemskap, i praktiken är helt

avstannad. Den kommer inte heller att röra sig i någon riktning förrän styret agerar annorlunda, helt enkelt.

På den formella frågan är svaret alltså: Nej, vi vill inte suspendera eller avbryta själva statusen. Vi vill signalera fortsatt öppenhet från EU:s sida om det görs ändringar på fundamental nivå, för vi står bakom det georgiska folket i detta.

Sedan var det frågan om anslutningsprocessen som sådan. Ja, ”meritbaserad” är någonstans ett samlingsbegrepp; du förväntas som land helt inordna dig i EU:s lagstiftning med fördraget och Köpenhamnskriterierna – ja, egentligen alla delar – samt ansluta dig till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Det finns liksom mängder av uppställda krav för att du slutligen ska kunna bli medlem i EU, och det är det som avses med meritbaserad.

Jag nämnde bara några aspekter av det här i mitt anförande – korrup-tion, utrikes- och säkerhetspolitik, rättsstatens principer och mycket annat – men den meritbaserade processen innebär just att du ska leva upp till all EU-lagstiftning och alla grundläggande värderingar och kriterier, liksom fördraget. Jag tror alltså inte att det finns någon åsiktsskillnad här, utan det är det som avses med meritbaserad.

Anf. 156 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag tackar för svaret. Vi gör samma analys.

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Då låter det inte som att det finns några meningsskillnader i det avseendet. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Rådets 18-månadersprogram.

Anf. 158 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! De tre nästkommande ordförandeskapen Polen, Danmark och Cypern har som brukligt är tagit fram ett gemensamt program för rådets arbete från den 1 januari 2025 till den 30 juni 2026. I enlighet med rådets arbetsordning ska programmet presenteras för allmänna rådet, som förväntas ställa sig bakom det. Ingen diskussion förväntas. Regeringen kan ställa sig bakom det gemensamma 18-månadersprogrammet.

Anf. 159 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket.

Anf. 160 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Rådet ska diskutera förutsättningarna för en närmare relation mellan EU och Storbritannien. Ordförandeskapet har lagt fram två huvudfrågor för diskussionen. För det första ställs frågan huruvida ett stärkande av relationen mellan EU och Storbritannien förutsätter genomförande av ingångna avtal samt upprätthållande av den inre marknadens integritet. För

det andra föreslås ett åsiktsutbyte om medlemsstaternas syn på EU:s ansats i förhandlingen om en utvecklad relation med Storbritannien.

Det är snart fem år sedan Storbritannien lämnade EU, men landet är fortfarande en viktig allierad till Sverige och EU, inte minst på det försvars- och säkerhetspolitiska området. Därför välkomnar regeringen den brittiska regeringens ambition om en närmare relation till EU. Regeringen välkomnar också den brittiska regeringens åtagande om att respektera existerande avtal mellan EU och Storbritannien. Detta utgör en förutsättning för ett utökat samarbete.

Det finns nu goda förutsättningar för rådet att diskutera en mer framåtblickande relation mellan EU och Storbritannien. Den nya geopolitiska utvecklingen, inte minst till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, motiverar ett närmare och mer strategiskt samarbete med Storbritannien för att bemöta gemensamma hot och utmaningar.

I det fortsatta arbetet avser regeringen att bidra konstruktivt till ett säkerhetspolitiskt partnerskap mellan EU och Storbritannien. Under den processen avser vi också att värna enigheten mellan EU:s medlemsländer enligt de principer vi kommit överens om ska vägleda unionens samarbete med Storbritannien.

Anf. 161 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det verkar finnas stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 10, Förbindelserna mellan EU och Schweiz.

Anf. 162 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! EU har hittills ingått över 100 sektorsavtal med Schweiz. I mars inleddes förhandlingar mellan EU och Schweiz i syfte att integrera och uppdatera dessa avtal inom en gemensam ram. Kommissionen ska vid rådsmötet rapportera om läget i förhandlingarna om ett så kallat brett paket av åtgärder. Den övergripande målsättningen är att säkerställa rättvis konkurrens mellan företag i EU och i Schweiz som verkar på den inre marknaden och i Schweiz samt att garantera EU-medborgares rättigheter i Schweiz. Kommissionen avser att slutföra förhandlingarna före årsskiftet.

Regeringen stöder linjen att verka för att uppgradera, modernisera och framtidssäkra EU:s partnerskap med Schweiz och att fördjupa samarbetet inom områden av gemensamt intresse. Regeringen betonar samtidigt vikten av att upprätthålla respekten för den inre marknads regelverk, som utgör en av grundförutsättningarna för EU:s framtida ekonomiska tillväxt.

Anf. 163 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det även här verkar finnas stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 11, Övriga frågor.

Då har vi ett par övriga frågor. Den första gäller det interinstitutionella etikorganet. Rådet ska få en lägesuppdatering om upprättandet av just detta.

Det interinstitutionella avtalet om etikorganet antogs av rådet den 29 april i år. Syftet med etikorganet är att EU:s institutioner ska ha en gemensam instans för att ta fram och tolka gemensamma miniminormer för etiskt uppförande. I dagsläget har institutionerna separata etiska riktlinjer.

Den enda representanten från ministerrådet som direkt kommer att omfattas av etikorganets arbete är den höga representanten för utrikesfrågor. Medlemsstaterna kan för det halvår de är ordförandeland i rådet frivilligt publicera vilka nationella etiska riktlinjer som gäller för det landets ministrar. När det gäller Europeiska rådet har den nye ordföranden António Costa beslutat att låta sig omfattas av etikorganet. Organet kommer att ha en rådgivande funktion och bistås av ett antal oberoende experter.

Regeringen är positiv till organets roll och att stärka förutsättningarna för EU:s institutioner att leva upp till de etiska principer och skyldigheter som fastställs i EU-fördragen.

En annan övrig fråga är Niinistörapporten. Under Övriga frågor ska rådet få en presentation av Niinistörapporten, som handlar om hur EU:s beredskap kan stärkas. Det är viktigt att EU tar ett gemensamt grepp om frågor som rör beredskap och säkerhet i syfte att säkra ett effektivt beslutsfattande och ett sammanhållet EU även i kris- och/eller krigstid. Det är positivt att rapporten har en helhetsansats, så kallad allomfattande beredskap, comprehensive preparedness.

Rapporten innehåller många intressanta förslag. Några av dem som Sverige vill lyfta fram som särskilt angelägna är förslag som handlar om EU:s breda verktygslåda, som spelar en viktig roll vid ett värstascenario, samt de förslag som handlar om utökat civil-militärt samarbete. Rapporten innehåller också flera bra förslag om att utveckla och klargöra arbetsfördelningen mellan EU och Nato.

Regeringen kommer att värna att arbetet med att utveckla EU:s roll och strukturer inte ersätter eller innebär parallella militära strukturer till Nato utan att EU kompletterar och stöder Natos arbete. Regeringen ser fram emot fortsatt diskussion och arbete med Niinistös rekommendationer och kommer att analysera de konkreta förslag som läggs fram baserat på rapporten. Det är också viktigt att bedöma vad som görs bäst i samverkan mellan nationella förmågor och i vilka avseenden EU-instrument och verktyg tjänar oss bättre.

Den sista punkten på Övriga frågor är en översyn av ramavtalet mellan Europaparlamentet och kommissionen. Här vill jag bara informera om att kommissionen ska informera rådet om den pågående översynen av ramavtalet mellan Europaparlamentet och kommissionen. Syftet med avtalet är att sätta ramar för samarbetet genom att komma överens om de procedurer som ska gälla.

Europaparlamentet antog en ny arbetsordning i somras, och för att den ska få genomslag krävs att den avspeglas i ramavtalet. Problemet är att vissa av ändringarna kan påverka kommissionens initiativrätt, rådets autonomi och den institutionella balansen. Utan att här och nu gå in på

2024/25:15
13 december

detaljer rör det sig om sådant som utfästelser om likabehandling mellan Europaparlamentet och rådet samt om artikel 225, som parlamentet ibland betraktar som initiativrätt.

Medlemsstaterna står enade i den här frågan. Det har gått ett brev från rådet till parlamentet och kommissionen i vilket rådet bland annat betonar vikten av att värna fördraget och rådets ställning. Europaparlamentet och kommissionen ska alltså inte tillåtas justera den institutionella balansen över medlemsstaternas huvuden.

Jag inser att jag tittade väldigt mycket på Jytte när jag pratade om Europaparlamentet. Hon fick bli representanten.

Anf. 165 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen om informationen.

Jag tror att vi kanske med också känner oss klara med den här punkten för i dag. Vi tackar statsrådet Rosencrantz med medarbetare för deras medverkan och önskar trevlig lucia och trevlig helg när det blir dags.

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	2
Anf. 7 ALEXANDRA VÖLKER (S)	3
Anf. 8 LORENA DELGADO VARAS (V)	4
Anf. 9 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 10 ANNA LASSES (C)	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 12 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	4
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 14 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	6
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 16 ALEXANDRA VÖLKER (S)	7
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 19 ARIN KARAPET (M)	8
Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	9
Anf. 23 ALEXANDRA VÖLKER (S)	10
Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (V)	11
Anf. 25 ANNA LASSES (C)	12
Anf. 26 REBECKA LE MOINE (MP)	12
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 29 ALEXANDRA VÖLKER (S)	14
Anf. 30 LORENA DELGADO VARAS (V)	14
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	15
Anf. 33 GULAN AVCI (L)	15
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 35 MATILDA ERNKRANS (S)	15
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 37 MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	16

Anf. 39	ANNA LASSES (C)	16
Anf. 40	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 41	LORENA DELGADO VARAS (V)	16
Anf. 42	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 43	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 44	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	16
Anf. 45	MAGNUS BERNTSSON (KD)	17
Anf. 46	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	17
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	17
§ 2	Transport-, telekommunikations- och energifrågor	18
Anf. 48	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 49	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	18
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 51	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	18
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 53	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 55	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 56	AIDA BIRINXHIKU (S)	20
Anf. 57	LORENA DELGADO VARAS (V)	20
Anf. 58	REBECKA LE MOINE (MP)	21
Anf. 59	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	21
Anf. 60	AIDA BIRINXHIKU (S)	22
Anf. 61	LORENA DELGADO VARAS (V)	23
Anf. 62	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	23
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 64	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	24
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	24
§ 3	Miljöfrågor	25
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 67	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	25
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 69	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	25
Anf. 70	REBECKA LE MOINE (MP)	26
Anf. 71	JYTTE GUTELAND (S)	26
Anf. 72	LORENA DELGADO VARAS (V)	26
Anf. 73	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	27
Anf. 74	Kanslirådet LISA ANFÄLT WIDLUND	27
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 76	LORENA DELGADO VARAS (V)	28
Anf. 77	REBECKA LE MOINE (MP)	28
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	28

Anf. 79	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	28
Anf. 80	MATILDA ERNKRANS (S)	28
Anf. 81	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	29
Anf. 82	MARTIN KINNUNEN (SD)	29
Anf. 83	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	30
Anf. 84	LORENA DELGADO VARAS (V)	30
Anf. 85	REBECKA LE MOINE (MP)	31
Anf. 86	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	31
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 88	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	31
Anf. 89	JYTTE GUTELAND (S)	32
Anf. 90	ANNA LASSES (C)	33
Anf. 91	REBECKA LE MOINE (MP)	33
Anf. 92	LORENA DELGADO VARAS (V)	34
Anf. 93	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	35
Anf. 94	MARTIN KINNUNEN (SD)	36
Anf. 95	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	36
Anf. 96	MATILDA ERNKRANS (S)	37
Anf. 97	JYTTE GUTELAND (S)	37
Anf. 98	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	38
Anf. 99	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 100	MATILDA ERNKRANS (S)	39
Anf. 101	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 102	ANNA LASSES (C)	39
Anf. 103	REBECKA LE MOINE (MP)	39
Anf. 104	LORENA DELGADO VARAS (V)	39
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 106	MATILDA ERNKRANS (S)	39
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 108	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	40
Anf. 109	LORENA DELGADO VARAS (V)	40
Anf. 110	JYTTE GUTELAND (S)	40
Anf. 111	REBECKA LE MOINE (MP)	41
Anf. 112	LORENA DELGADO VARAS (V)	41
Anf. 113	Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	41
Anf. 114	ORDFÖRANDEN	42
§ 4 Allmänna frågor		43
Anf. 115	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 116	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	43
Anf. 117	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 118	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	43
Anf. 119	MATILDA ERNKRANS (S)	44
Anf. 120	LORENA DELGADO VARAS (V)	44
Anf. 121	ANNA LASSES (C)	45
Anf. 122	REBECKA LE MOINE (MP)	45
Anf. 123	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	45
Anf. 124	ORDFÖRANDEN	46
Anf. 125	MATILDA ERNKRANS (S)	46
Anf. 126	ORDFÖRANDEN	46
Anf. 127	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	46
Anf. 128	MATILDA ERNKRANS (S)	47

Anf. 129	LORENA DELGADO VARAS (V)	48
Anf. 130	REBECKA LE MOINE (MP)	48
Anf. 131	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	49
Anf. 132	REBECKA LE MOINE (MP)	50
Anf. 133	LORENA DELGADO VARAS (V)	50
Anf. 134	MATILDA ERNKRANS (S)	50
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 136	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	51
Anf. 137	MATILDA ERNKRANS (S)	52
Anf. 138	LORENA DELGADO VARAS (V)	52
Anf. 139	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	52
Anf. 140	REBECKA LE MOINE (MP)	52
Anf. 141	LORENA DELGADO VARAS (V)	53
Anf. 142	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	53
Anf. 143	ORDFÖRANDEN	54
Anf. 144	LORENA DELGADO VARAS (V)	54
Anf. 145	REBECKA LE MOINE (MP)	54
Anf. 146	LORENA DELGADO VARAS (V)	54
Anf. 147	ORDFÖRANDEN	54
Anf. 148	REBECKA LE MOINE (MP)	54
Anf. 149	ORDFÖRANDEN	54
Anf. 150	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	54
Anf. 151	ORDFÖRANDEN	55
Anf. 152	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	55
Anf. 153	LORENA DELGADO VARAS (V)	56
Anf. 154	MATILDA ERNKRANS (S)	56
Anf. 155	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	56
Anf. 156	LORENA DELGADO VARAS (V)	57
Anf. 157	ORDFÖRANDEN	57
Anf. 158	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	57
Anf. 159	ORDFÖRANDEN	57
Anf. 160	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	57
Anf. 161	ORDFÖRANDEN	58
Anf. 162	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	58
Anf. 163	ORDFÖRANDEN	58
Anf. 164	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	58
Anf. 165	ORDFÖRANDEN	60